

ΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ (ΕΠΩΝΥΜΑ) ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ¹ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ² ΘΕΩΡΗΣΗ

Κωνσταντίνος Γ. Σταλίδης

Α'. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συνθετική αυτή εργασία στηρίζεται κυρίως σε έγγραφα της περιόδου της Τουρκοκρατίας, τα οποία έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς σε διάφορα περιοδικά και ιδίως στα *Θασιακά*.

Τα έγγραφα αυτά, τα οποία έχουν γραφεί από τους ενδιαφερομένους σε διάφορες χρονολογίες της εποχής αυτής, έχουν σχέση με τους κατοίκους της Θάσου και είναι ποικίλων ενδιαφερόντων και χρήσεων. Αναδεικνύονται, έτσι, ως πολύτιμες πηγές και μας παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τον πολιτισμό τους, ανάμεσα στις οποίες αναφέρονται και πολλές (πληροφορίες) για τα ονόματα των Θασίων της περιόδου εκείνης. Τα ονόματα αυτά είναι κυρίως βαπτιστικά (ΒΑ). Όμως, κοντά σ' αυτά, αναφέρονται, ως συνοδευτικά, και διάφορα άλλα ονόματα που δηλώνουν ποικίλα γνωρίσματα των μαρτυρουμένων προσώπων (επαγγέλματα, τόποι, ιδιότητες κ.ά.).

Από τα καταγεγραμμένα αυτά ονόματα, όπως διαπιστώνεται στην παρούσα εργασία, πολλά έχουν μετεξελιχθεί στα σημερινά οικογενειακά ονόμα-

1. Για την ιστορία της Θάσου βλ. ενδεικτ. *Παπαευστρατίου*, *Ιστορία της νήσου Θάσου*, *Λαζαρίδης*, *Η Θάσος*, *Βακαλόπουλος*, *Ιστορία της Θάσου*, *Γερακούδης Σ.*, *Η ιστορία της Θάσου*. Στις παραπομπές δίνεται πρώτα το επώνυμο του συγγραφέα, μετά ο τίτλος (ολόκληρος ή μέρος αυτού) και με τον αραβικό αριθμό η σελίδα. Για τα πλήρη στοιχεία των εργασιών των συγγραφέων βλ. στο τέλος της εισηγήσεώς μου και στο κεφάλαιο Βιβλιογραφία και βιβλιογραφικές βραχυγραφίες.

2. Για τη γλώσσα της Θάσου βλ. ενδεικτ. *Τομπαϊδής*, *Το γλωσσικό ιδίωμα της Θάσου*.

τα-επώνυμα (ΕΠ) των Θασίων, στα οποία και αναφερόμαστε.

Οι διάφορες μαρτυρίες στις γραπτές πηγές για τα ονόματα των Θασίων καταγράφονται:

1. Από ανθρώπους αγράμματους, για τους οποίους υπογράφουν άλλοι, όπως: «εγώ ο παναγιότις φίλους ομού με την γυναίκα μου σωσάνα ηποσχόμαστε εις τάνοθεν μην ξεύροντας γράφιμον βάνουμε τις μονοδάκτηλές μας» (10-12-1846)³, «Θεοδόσις αργίρι βεβεό κ(αί) διὰ τον αγραματόν μου ιπο γράφομε δι(ά) τιν ενδισμοτητα του παπα-Φιλίπου κ(αί) βανου το δαχτιλον μου [άποτύπωμα]» (13-07-1848)⁴, «έγώ ει χατζή λασκαρίνα ειπόσχομε εις τὰ άνωθεν ήδου και τὸ δάκτιλόν μου» (11-01-1856)⁵, «δ ύποφαινό|μενος Ἰωάννης Παναγιώτου [...] ὡς άγράμματος αποὺ είμε έβάνο τὸν κιαραίσι|παναγιότι και με απούγραφι εγὼ δε βανὸν | του σιμιου του σταυρου» (09-05-1863)⁶, «εγὼ ο α(υ)γουστις παναγιότι επούλιστα τα άνοθεν| και δια του αγράμματον ειπογράφομεν παρα του |προεστου γεωργίου θεοδώρου ὅστις κια μαριτί|εγὼ δε σταυροποιῶ» (05-06-1865)⁷, «αθανασηος ανασασηου δια το αγραματον μου ηπογραφομε δηὰ χηρος γεοργιου αθανασηου και θετο το σημειον το ζαβρον †» (16-01-1866)⁸, «Μαρία γυνή πατᾶ Κυριάκου ύποφαινομαι διὰ τοῦ σημείον τοῦ σταυροῦ» (21-06-1873)⁹, «Γεώργιος Κωσταντή Κώστα ύπόσχομαι και διὰ τὸ άγρέ|μματον δακτυλοποιῶ» (19-12-1876)¹⁰, «Πέτρος θεοδώρου ηπογράφομε δια χιρός |διμιτρίου γιοργάκι εγὼ δε βάζο το σιμίον του σταβρού» (04-10-1882)¹¹, «Ἰωάννης Βαβούρης βεβαιῶ |τὰ άνωθεν και ὡς άγράμματος |ύπογράφομαι παρα τοῦ ύπογρά|φαντος Θεοδώρου Ἄντωνιάδου» (02-07-1888)¹², «Σμαράγδου συζιγος εὑστρατί|ου Σκαντζούλη ύποσχομαι υ|πογράφθην δια χιρός Ιωάν. Γ. Κυρκαλέμη κατ' εντολήν |εγὼ δὲ Σταυροσημειῶ» (27-09-1911)¹³.

2. Από ανθρώπους ολιγογράμματους που υπογράφουν οι ίδιοι, όπως: «Φίλιππος γεωργίου μαριτό» (22-01-1855)¹⁴, «εὑφροσήνη θεία των άνω

3. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.

4. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.

5. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

6. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 116.

7. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.

8. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 370.

9. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

10. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 120.

11. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 495.

12. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 198.

13. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 498.

14. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.

ριμένων παιδίων μαρτυρό» (22-01-1855)¹⁵, «γαλακτίων διδάσκαλος ποταμίας γράφο και ύποβεβεώ» (22-01-1855)¹⁶, «Ιανις παπᾶ γράφο και μαρτιρο» (23-10-1855)¹⁷, «ἐγὼ ἦ Λασκαρίνα Βαῆ ἐπούλησα τὸν κύριον Βασίλη γέρον Θεοδόση ἕνα ἐλαιόδενδρον εἰς τόπον Ποταμία εἰς Ἀβράμ Κῆπον [...] λάζαρος διμιτρίου Γράφας και μαρτης» (16-10-1860)¹⁸, «κιπαρισίς παναγιότι μαρτιράς» (09-05-1863)¹⁹, «παπᾶ θ. οικονομος» (18-03-1876)²⁰, «διαχιρὸς τοῦ παπ(α) - ἐλευθερίου [...] Ὁ γράφας παπ(α) ἐλευθέριος βεβεώ» (30-08-1880)²¹.

3. Από ανθρώπους εγγράμματους που κατέχουν τη λόγια γλώσσα της εποχής (κυρίως υπηρεσιακοί παράγοντες, ιερείς, δάσκαλοι κ.ά.), όπως: «Ὁ Β(ασιλικ)ὸς Πράκ.(τωρ) τῆς Ἑλλάδος | Ἀργύριος Μωραϊτόπουλος» (08-01-1858)²², «Ἄν. Κ. Κατζῆς διδάσκαλος ὁ γράφας και μαρτυρῶ» (09-05-1863)²³, «Ὁ Γραφεὺς και μάρτυς Α. Μεταξενιάδης» (23-12-1875)²⁴, «Ὁ Γραφεὺς και μάρτυς Π. Γ. Οἰκονόμος» (19-12-1876)²⁵, «Ὁ Πρόεδρος της ἐξ.(ελεγκτικῆς) ἐπ.(προπῆς) τῶν ὀρφανῶν Θάσου | Γ. Μ. Χρηστίδης» (04-10.1882)²⁶.

Οι καταγεγραμμένες από τους παραπάνω (και άλλους πολλούς) ιδιωματικές και λόγιες γλωσσικές μαρτυρίες μας δίνουν τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε τη μετεξέλιξη των διαφόρων ονομάτων (ΒΑ και άλλων) σε θασιακά ΕΠ και, έτσι, να συνθέσουμε τον πίνακα των ΕΠ των Θασίων από ιστορικής και γλωσσικής απόψεως²⁷.

Β'. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑ ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ

Ὅπως είναι γνωστό, κατά τους πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας,

15. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμίας», 354.

16. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμίας», 354.

17. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμίας», 354.

18. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμίας», 357.

19. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 116.

20. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 494.

21. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμίας», 379.

22. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 116.

23. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 116.

24. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 119.

25. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 120.

26. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 495.

27. Επειδή το υλικό της εργασίας αυτής είναι πάρα πολύ, δίνουμε στη σύνθεση αυτή μέρος μόνο των ιστορικών και γλωσσικών μαρτυριών για τα ΕΠ των Θασίων. Η τελική μορφή θα δημοσιευθεί ως αυτοτελής εργασία.

όπως και κατά τη βυζαντινή περίοδο²⁸, αλλά και κατά την ελληνική αρχαιότητα²⁹, δεν υπάρχουν ΕΠ³⁰ με τη σημερινή νομική σημασία και σχέση του όρου. Αυτό συμβαίνει σ' όλες τις χριστιανικές κοινότητες. Το ίδιο καθεστώς ισχύει και για τους χριστιανούς κατοίκους της Θάσου, όπως προκύπτει από πολλές μαρτυρίες, μερικές από τις οποίες ενδεικτικώς αναφέρονται παρακάτω:

1. Σε θραύσματα κεράμων πρωτοχριστιανικής εποχής (±3ος - 6ος αι.) από το χωριό Μαριές της Θάσου σώζονται, χωρίς άλλη μνεία, τα ΒΑ: «*HO-ANNHC, ΛEONTIOC ΓE|(|ΩPΓIOY;)| ΠPOKOΠIOY Z|(|ΩHΣ;)| ANACTACHAC | EIPHNH(C)*» (±3ος-6ος αι.)³¹.

2. Σε εντοιχισμένη πλάκα, που βρίσκεται στον ιερό ναό του Αγίου Αθανασίου, στο χωριό Κάστρο της Θάσου, σώζεται επιγραφή του έτους 1403, όπου, ανάμεσα στα άλλα, αναφέρεται: «*διά συνδρομής | Κωνστα(ν)τίν(ου) κ(αι) Ιω(άννου) | των Κωνσταν(τινοπολιτών)*» (1403)³².

3. Σε έγγραφο με ημερομηνία 1η Ιουνίου 1440, με το οποίο ο τότε μητροπολίτης Δράμας και έξαρχος Θάσου Δοσίθεος αναθέτει στον ιερέα Δημήτριο, σακελλάριο της αρχιεπισκοπής Θάσου, το λειτούργημα της πνευματικής πατρότητας, αναφέρεται: «*Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος ἀνατίθησι τῷ ἐντιμοτάτῳ ἐν ἱερεῦσι, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ νιῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, κυρίῳ Δημητρίῳ καὶ σακελλαρίῳ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Θάσου, τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτούργημα. [...]* Τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται σοι τῷ εἰρημένῳ ἐντιμοτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ Δημητρίῳ, τῷ σακελλαρίῳ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Θάσου, καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος δι' ἀσφάλεια» (01-06-1440)³³.

4. Σε έγγραφο με ημερομηνία 28 Μαρτίου 1769 αναφέρεται: «*Ἔτος 1769 Μαρτίου 28 | +Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν καὶ ἐνμαρτύρου γράμματος*

28. Για τα ΕΠ των Βυζαντινών βλ. ενδεικτ. Κουκουλές, Βυζαντινών βίος και πολιτισμός, τ. 6, 452-504, *Moritz H.*, Die Zunamen. Αναφορά για βυζαντινά ονόματα (ΒΑ και ΕΠ) των Θασίων βλ. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, 13-14.

29. Για ονόματα Θασίων κατά την αρχαιότητα βλ. ενδεικτ. Λαζαρίδης, Η Θάσος, Μανάφης, «Θασιακά λεξικογραφικά», 397-425, Κιουρτσή, «Θάσος και αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς», 231-254, Ορφανίδης, «Στησίμβροτος ο Θάσιος», 46-48.

30. Γενική εργασία για τα ΕΠ των Ελλήνων βλ. ενδεικτ. Τριανταφυλλίδης, Τα οικογενειακά μας ονόματα, βλ. επίσης Συμεωνίδης, Εισαγωγή στην ελληνική ονοματολογία. Για τα ΒΑ των Ελλήνων βλ. ενδεικτ. Μπούτουρας, Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα.

31. Ανγουσιτίδης, «Ιστορικές παραδόσεις από τις Μαριές», 132.

32. Μπακιωτζής, «Τρεις επιγραφές στο Κάστρο της Θάσου», 8.

33. Καπλανέρης, «Ανέκδοτα έγγραφα για την εκκλησία της Θάσου κατά τον 14ο και 15ο αι.», 304-305, 311.

γράφομεν / και ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς ὅλα τὰ ἀδελφία, τοῦ μακαρίτου Γεωργίου / τὰ παιδιά, ὃ τε ἐγὼ ὁ Παναγιώτης, Δούκας, Θωμαή, Σουσάνα, ὁμοῦ δὲ και ἡ μητέρα μας [...]

5. Σε έγγραφο με ημερομηνία 11 Ιανουαρίου 1793 αναφέρεται: «+Διὰ τῆς παρούσης ὁμολογίας και / καθολικῆς ἀποδείξεως ὁμο/λογῶ ἐγὼ οὐ Σου- τήρης τοῦ μακαρίτη / παπα-Ιουάννη τὸ πὼς ἐπούλησα τοῦ Σκαρλάτη τοῦ Γιώργη / στοῦ Μορτάδικου³⁵ δέτρα 4 [...]

6. Σε έγγραφο με ημερομηνία 08 Ιανουαρίου 1821 αναφέρεται: «+Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ταπεινοῦ γράμματος δηλοποιῶμεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν γραμμένοι / Σωτήρης και Φωτεινῆ ἡ γυνάικα μου, ἐκ τῆς χώρας τοῦ Θεο- λόγου [...]

7. Σε έγγραφο με ημερομηνία 12 Φεβρουαρίου 1826 αναφέρεται: «+Διὰ τοῦ παρό(ν)τος φανερόννομι ἡμεῖς / ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι ἐγὼ ἡ Σκ|αρ- λατία και ἐγὼ οὐ Σταμάτης τοῦ Σωτήρη [...]

8. Σε έγγραφο με ημερομηνία 14 Οκτωβρίου 1854 αναφέρεται: «Ση- μειώνου τὴν προῖκα τῆς / Ἐλένης [...]

Γ'. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΣΤΑ ΒΑ ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΕΠ

Με το πέρασμα του χρόνου προστίθενται στα ΒΑ των Θασίων και διά- φορα ἄλλα γνωρίσματα, προκειμένου να ξεχωρίσει το ἓνα πρόσωπο ἀπὸ το ἄλλο, ιδίως, ὅταν εἶναι ομώνυμα.

Τέτοιες συνήθειες προσθήκες, σύμφωνα με τα έγγραφα, εἶναι:

1. **Το ὄνομα του πατέρα:** «μηταξας μηχαλη» (03-05-1778)⁴⁰, «+Διὰ τῆς παρούσης ὁμολογίας και / καθολικῆς ἀποδείξεως ὁμο/λογῶ ἐγὼ οὐ Σου- τήρης τοῦ μακαρίτη / παπα-Ιουάννη τὸ πὼς ἐπούλησα τοῦ Σκαρλάτη τοῦ Γιώργη / στοῦ Μορτάδικου δέτρα 4 [...]

34. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 104.

35. Μο(υ)ρτάδικου (του), εἶναι τοπωνύμιο στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Θεο- λόγος της Θάσου (Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχῆς Θεολόγου Θάσου», 524).

36. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.

37. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 106.

38. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 108.

39. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 112.

40. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.

41. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.

δούκα» (11-01-1793)⁴², «+Διὰ τοῦ παρό(ν)τος φανερόνομι ἡμεῖς / ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι ἐγὼ ἢ Σκ|αρλατίνα καὶ ἐγὼ οὐ Σταμάτης τοῦ Σουτήρη [...]» (12-02-1826)⁴³, «Θεοδόσιος Ἀργύρη» (13-07-1848)⁴⁴, «Μαρία γεωργίου πακαζάνη ὑπόσχομαι» (10-11-1900)⁴⁵, «ἡ ὑποφαινομένη Σωτήρω Κων|τή Μαθεοῦ» (13-03-1905)⁴⁶.

2. Το ὄνομα της μητέρας: «γιουργις βαρβαρινας» (14-09-1854)⁴⁷, «τὸ χωράφιον τοῦ Γιάννη Λαμπρωῆς» (15-03-1875)⁴⁸, «μετὰ τῶν συντρόφων / μου Γεώργιον Πούλιον, Ἰωάννην Μανώλη, Παπαεὺ|στράτιον, Σωτήριον Ἀναγνώστον, Ἰωάννην Καῖμα|κάμην, Δημήτριον Ντεληστέργιον καὶ Νικόλαον / Βενετέκας» (02-11-1880)⁴⁹, «ἀπὸ τὸν Ἰωάννης τῆς Λίγδως» (10-11-1900)⁵⁰.

3. Το ὄνομα υἱός: «εις τον κυρ διμήτρι του οικονόμου τον νόν» (29-06-1731)⁵¹, «του κυρ αναγνώστη υἱόν» (18-11-1797)⁵², «ἐγὼ ὡ ἀναγνωστις εἰδὸς ποτὲ ἠωάννον γράφεὺς καὶ μάρτις» (11-01-1856)⁵³, «ἐπούλησα τὸν Βασίλη υἱὸν Θεοδοσίον ἀπὸ Ποταμίαν» (02-11-1856)⁵⁴, «γεώργιος ἠὼς τις βαρβαρίνας ἠποφαινομαι» (1865;)⁵⁵, «ὁ μὲν Δημήτριος, ὁ τοῦ Νικολάου Μαριώτη, ὁ θετὸς υἱὸς τῆς Λασκαρίνας Τόπρου» (23-12-1875)⁵⁶, «γεωργιος ἠὼς τις Βαρβαρινας ἠποφαινομε» (χ.χ.)⁵⁷.

4. Το ὄνομα παιδι (παιδιά): «ο κηρηάκος και ο δημήτρης και γηόργης τα πεδιά του ραξή» (12-10-1747)⁵⁸, «Ἐποφαινομένοι ἡμεῖς ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι Ἀβέρσα Χρίστια ὁμοῦ με τὰ παιδιά μου [...] ἐγὼ ἠ ἀβερσα

42. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 106.

43. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 108.

44. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 350.

45. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 127.

46. Χιόνης, «Ἡ ἀπονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ την Τουρκοκρατία», 210.

47. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 353.

48. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 377.

49. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.

50. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 127.

51. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855»,

87.

52. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855»,

98.

53. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

54. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

55. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 369.

56. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 119.

57. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 384.

58. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855»,

88.

χρίστια ομου με τα παιδιά μου κονσαντις βαρβαρινα επουλησαμε το άνοθεν απέλη» (12-09-1857)⁵⁹.

5. Το όνομα θυγάτηρ: «Μαριά θηγάτηρ τοῦ πηρζαμάνι γηνή τοῦ πουτέ βαρσαμά είποσχομαι» (04-07-1862)⁶⁰, «έγώ ή Βαρβαρίνα θυγάτηρ τοῦ ποτέ Ραξή» (1865;)⁶¹, «έλένι θυγάτηρ θομαής υπωφένομε» (17-08-1866)⁶², «έγώ ή λασκαρίνα θυγάτηρ τοῦ Γεώργι Χ'» (23-12-1875)⁶³, «έλαβα είς νόμιμον σύζυγόν μου τήν 'Ανούδα θυγάτηρ σκαρλάτη 'Αργυροπούλου» (15-11-1878)⁶⁴.

6. Η λέξη γένος: «μετά τής Δεσπο(ι)νίδος Σωτηρίας Ιωάννου Πιστέλλα το γένος» (26-10-1920)⁶⁵.

7. Το όνομα σύζυγος: «'Η όποφανομένη σύζυγος τοῦ μακαρίτου Βαρσαμά Μαρία Μπηρζαμάνη» (04-07-1862)⁶⁶, «έλαβα είς νόμιμον σύζυγόν μου τήν 'Ανούδα θυγάτηρ σκαρλάτη 'Αργυροπούλου [...] ή ρηθεισα σύζυγός μου άνούδα [...] ή άνούδα σύζυγός μου [...] ή σύζυγός μου 'Ανούδα» (15-11-1878)⁶⁷, «'Αφήνω είς τήν | Σωτήρω σύζυγον τοῦ Παναγιώτου 'Αναστασίου Κρασούλη δια τās περιποιήσεις τής άσθενείας μου τὰ έξής κτή|ματα» (10-11-1900)⁶⁸.

7. Το όνομα γυνή: «η υποκάτωθεν γεγραμμένη ευφροσύνη του ποτέ καρά μανόλη γυνή» (18-11-1797)⁶⁹, «φανερόνο ηγό ει ορανία γινί του ποτέ μαθιού» (22-10-1799)⁷⁰, «δηλοποιώ έγώ χατζη-Λασκαρίνα ποτέ Χατζη-Γεώργη γυνή» (11-01-1856)⁷¹, «Μαριά θηγάτηρ τοῦ πηρζαμάνι γηνή τοῦ πουτέ βαρσαμά είποσχομαι» (04-07-1862)⁷², «'Ελένη Γυνή τοῦ ποτέ Ξανθοῦ

59. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

60. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 491.

61. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 369.

62. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 372.

63. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 119.

64. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου», 144.

65. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου», 147.

66. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 491.

67. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου», 144.

68. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 127.

69. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

70. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 99.

98.

71. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

72. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 491.

βεβαιῶ» (12-07-1865)⁷³, «Οἱ ὑποφανόμενοι Ράξινα γυνή τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Ἰωάννου» (15-01-1868)⁷⁴, «Μαρία γυνή παπᾶ Κυριάκου ὑποφάινομαι» (21-06-1873)⁷⁵.

9. Το ὄνομα ἀδελφῆ: «φανερὸν εἶγὸ εἰ (α)ργιγὸ εἰ ἀδελφί του μιταξά διμίτρι» (27-02-1804)⁷⁶.

10. Το ὄνομα του πατέρα και του συζύγου: «ἡ Λασκαρίνα Ἄναγνώστη Καρκαλέμη, ἡ πρὸ ἐτῶν στεφθεῖσα νομίμως καὶ κανονικῶς τὸν Ἄναγνώστην Ἀρχοντῆ [...] ὅπως ἡ νέα αὐτῆ Λασκαρίνα Ἄναγνώστου Καρκαλέμη ὑπάρχη διαζευγμένη καὶ ἀπηλλοτριωμένη ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου Ἄναγνώστου ἀρχοντῆ» (05-09-1861)⁷⁷.

11. Το ὄνομα του τόπου: «διὰ συνδρομῆς ἢ Κωνστα(ν)τίν(ου) κ(αι) Ἰω(άννου) ἢ τ(ων) Κωνσταν(τινοπολιτῶν)» (1403)⁷⁸, «+Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ταπεινοῦ γραμματος δηλοποιῶμεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν γραμμένοι ἢ Σωτήρης καὶ Φωτεινῆ ἢ γυναῖκα μου, ἐκ τῆς χώρας τοῦ Θεολόγου [...]» (08-01-1821)⁷⁹, «ἐγὼ ὁ Μαθιὸς τοῦ Γιωργίου μὲ τὸ νὰ ἐσυμφώλησα μὲ τὸν μαστουρο-Ἰωάννη Λιαριγκοβινόν»⁸⁰ (29-08-1849)⁸¹, «εἰς τὸν Βασίλειον Θεοδοσίου Ποταμιώτην» (09-16/10/1860)⁸², «Νικολαὸς Α. Καστρινός» (07-03-1862)⁸³, «Νικολαὸς Α. Καστρινο [...] Νικολαὸς Α. Καστρινο γραφομαρτιρο» (13-04-1864)⁸⁴, «ὁ μὲν Δημήτριος, ὁ τοῦ Νικολάου Μαριώτη, ὁ θετὸς υἱὸς τῆς Λασκαρίνας Τόπρου» (23-12-1875)⁸⁵, «Ἀντώνιος Α. Κριτικὸς» (13-01-1876)⁸⁶, «Ἀντώνιος Α. Κριτικῶ» (13-03-1876)⁸⁷, «Ἀντώ-

73. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιᾶς», 368.

74. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιᾶς», 377.

75. Χιόνης, «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας», 493.

76. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου τῶν ἐτῶν 1731-1855», 99.

77. Χιόνης, «Ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης στὴ Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν», 180-181.

78. Μπακιριτζής, «Τρεῖς ἐπιγραφές στὸ Κάστρο τῆς Θάσου», 8.

79. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 106.

80. Λιαριγκοβινός εἶναι ὁ κάτοικος ἢ ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴ Λιαρίγκοβη, δηλαδὴ τὴ σημερινὴ πόλη Ἀρναῖα τῆς Χαλκιδικῆς.

81. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 112.

82. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιᾶς», 356.

83. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιᾶς», 359.

84. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιᾶς», 362.

85. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 119.

86. Χιόνης, «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας», 493.

87. Χιόνης, «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας», 494.

νιος Α. Κρητικοῦ» (01-09-1876)⁸⁸, «Φίλιππος Ἀ. Κρητικοῦ μάρτυς» (17-09-1887)⁸⁹, «Ανδρέας Α. Κρητικοῦ μάρτυς» (17-09-1887)⁹⁰, «Ο προεστός Φίλιππος Α. Κρητικοῦ» (01-05-1894)⁹¹, «Παναγιωτισ Ανγου(σ)τι Χιώτη» (01-05-1909)⁹².

Τα παραπάνω αυτά επίθετα εξελίσσονται σε τρεις φάσεις: 1. αναφέρεται πρώτα ο τόπος: «πρὸς τὸν Βασίλειον Θεοδόση κάτοικον Ποταμίας» (07-03-1862)⁹³, «τὸν κύριον Βασίλην γερον-Θεοδόση ἀπὸ Ποταμιά» (14-03-1865)⁹⁴, 2. αναφέρεται ὡς κάτοικος του χωριού: «εἰς τὸν Βασίλην Θεοδόση Ποταμιώτην» (1865);⁹⁵, «Βασίλειον Ποταμιώτην [...] Βασίλειος Θεοδοσίου Ποταμιώτης» (29-01-1867)⁹⁶, δηλαδή ἀπὸ το χωριό Ποταμιά, 3. μετατρέπεται πλέον σε ἐπώνυμο: «δημήτριος μαργιῶτη μὲ τὴν ψυχομάνα μου ὑπόσχομε» (23-12-1875)⁹⁷. «Μαργιώτης Γεώργιος Δημήτριος» (Ἄνω Θεολόγος, 31-03-1915)⁹⁸. [Μαριώτης (Θεολόγος, Κοίνυρα) ἢ Μαργιώτης (Θεολόγος, Κοίνυρα, Ποταμιά). [<Μαριῆς⁹⁹+κατάλ. -ιώτης].

12. Το ἐπάγγελμα: «αντόνι τζουκαλᾶς μάρτυρας» (29-06-1731)¹⁰⁰, «λάσκαροι τζαγκάρη» (29-06-1731)¹⁰¹, «τοῦ Κωνσταντίνου Πιρπιρῆ» (02-

88. Χιώνης, «Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στὴ Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 185.

89. Χιώνης, «Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στὴ Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 197.

90. Χιώνης, «Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στὴ Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 197.

91. Χιώνης, «Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στὴ Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 203.

92. Χιώνης, «Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ἐτῶν 1769-1909», 133.

93. Γριτσόπουλος, «Τὸ Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 369.

94. Γριτσόπουλος, «Τὸ Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 365-367.

95. Γριτσόπουλος, «Τὸ Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 369.

96. Γριτσόπουλος, «Τὸ Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 373.

97. Χιώνης, «Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ἐτῶν 1769-1909», 119.

98. Αστεριάδης, «Ὁ πρῶτος ἐκλογικὸς κατάλογος τῆς Ὑποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 318.

99. Τὸ τοπωνύμιο - χωριό Μαριῆς τῆς Θάσου πρέπει νὰ προέρχεται ὄχι ἀπὸ τὴς Μαρίες ἢ τὴ Μαρία (Παναγία), ἀλλὰ ἀπὸ τὴ λέξη μερέα-μερία (η), που εἶναι βυζαντινὴ στρατιωτικὴ μονάδα. Ἀπὸ τὴν αὐτ. πληθυντικὸν τὰς μερέας-μερίας, τὴς μερέες-μερίες-μεριῆς καὶ κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ Μαρία πήρε τὴν τελικὴ μορφή τὸ τοπωνύμιο Μαριῆς, στὸ ὁποῖο κατὰ τὴ βυζαντινὴ περίοδο εἶχε ἀνεγερθεῖ ἐκεῖ ὁ συνοικισμὸς - χωριό Μαριῆς. Βλ. καὶ ἀνάλογη περίπτωση Θεοχαρίδης Γ. Ι., «Καλαμαρία», Μακεδονικά, 1977, τ. 17, 259-297. Για τὸ θασιακὸ γλωσσικὸ φαινόμενο -έα > -ιά βλ. ἐνδεικτ. Τομπαΐδης, Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Θάσου, 37.

100. Χιώνης, «Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου των ἐτῶν 1731-1855», 87.

101. Χιώνης, «Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου των ἐτῶν 1731-1855», 87.

03-1864)¹⁰², «*Ἰωάννην Καζαντζή*» (11-08-1877)¹⁰³, «*Ἰωάννης Καβάζης*» (27-12-1913)¹⁰⁴, «*ανάμεσα στ' Σιδιρά και σ' Βασιλούδ' του καλύβ'*»¹⁰⁵.

13. Διάφορες ιδιότητες: «*Ὁ ὑποφανόμενος Γεώργιος Ζγοῦρος*» (02-08-1900)¹⁰⁶ [< σγουρός], «*ἀπὸ τὸν Δημήτριον | Κωνσταντίνου Κουφουμαρίας*» (10-11-1900)¹⁰⁷ [< κουφή Μαρία], «*Σωτήριος Χαϊδεντοῦ*» (05-07-1911)¹⁰⁸ [< χαϊδευτὸς < χαϊδεύω], «*συνορεύει μὲ ἐλαιόδενδρα Γεωργίου Πεπόνη*» (05-07-1911)¹⁰⁹ [< πεπόνι], «*γιάνι μιλαχρινό*» (χ.χ.)¹¹⁰ [< μελαχρινός < μσν. μελαχρινός < ελνστ. μελαχχρινός < αρχ. μελάχχρ(ους) -ινός], «*Ξανθός Ξανθός*» (31-05-1915)¹¹¹ [< ξανθός < αρχ. ξανθός].

Δ'. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΕΠ ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ

Σύμφωνα με τις πηγές, τα ΕΠ των Θασίων, ανάλογα με τη βάση κατάταξης που θέτουμε, μπορούμε να τα κατατάξουμε σε πολλές κατηγορίες. Στην εργασία αυτή θα περιοριστούμε μόνο στις δυο παρακάτω περιπτώσεις: 1. στην κατάταξη με βάση τη συνοδευτική λέξη στο ΒΑ των Θασίων, που έχει εξελιχθεί σε ΕΠ, 2. στην κατάταξη με βάση τη γλωσσική εθνική προέλευση των ΕΠ:

Δ.1. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΕΠ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΛΕΞΗ ΣΤΑ ΒΑ ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ

Σύμφωνα με την πρώτη αυτή κατάταξη τα ΕΠ των Θασίων είναι:

1. Πατρωνυμικά.

Είναι τα ΕΠ που σχηματίζονται από το ΒΑ του πατέρα. Αυτά προέρχονται:

- 102. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 361.
- 103. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.
- 104. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 45.
- 105. Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», 479.
- 106. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 126.
- 107. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 127.
- 108. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 385.
- 109. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 386.
- 110. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 102.
- 111. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 340.

1.1. Από το όνομα του πατέρα, που βρίσκεται συνήθως σε γενική πτώση, και είναι τα περισσότερα. Ενδεικτικώς αναφέρουμε:

«μηταξας μηχαλη» (03-05-1778)¹¹², «μαρτις διμητρη δούκα» (11-01-1793)¹¹³, «Θεοδόσιος Ἀργύρη» (13-07-1848)¹¹⁴, «κόςάντης γηάνι μάρτης» (13-07-1848)¹¹⁵, «Θεοδόσιος αργίρι» (13-07-1848)¹¹⁶, «ἀναγνώστης ἀναστασίον βεβεῶ» (25-05-1849)¹¹⁷, «Κυπαρίσις θωμᾶ βαιβεῶ» (25-05-1849)¹¹⁸, «νικίτας ἀναστασίον βεβεῶ» (29-08-1849)¹¹⁹, «βασίλικος κώστα μάρτιρας» (15-11-1853)¹²⁰, «σταμάτις ἀναγνώστι μάρτιρας» (15-11-1853)¹²¹, «εἰς τοῦ Γεώργη Κωσταντῆ τοῦ χωράφι» (11-01-1856)¹²², «τὸν κύριον Ἀναστάσιον Κωσταντίνου» (08-01-1858)¹²³, «κοστατις σ(ω)τιρι» (04-07-1862)¹²⁴, «Μαριὰ θηγάτηρ τοῦ πηρζαμάνι γηνῆ τοῦ ποιντέ βαρσαμὰ εἰποσχομαι» (04-07-1862)¹²⁵, «τοὺς κυρίους Νικόλαον Τσάταν καὶ Κωνσταντῖνον Ἀναστασίου» (04-07-1862)¹²⁶, «εγὼ ο α(υ)γουστις παναγιότι» (05-06-1865)¹²⁷, «παρα του /προεστοῦ γεωργίου θεοδώρου» (05-06-1865)¹²⁸, «Ιω. Ἀναστασίον μαρτυρο» (05-06-1865)¹²⁹, «ο Μαθεός Γεωργίου» (24-04-1867)¹³⁰, «Ἀναγνώστης δρακόντου μαρτιρας» (24-07-1867)¹³¹, «Ιω. Ἀναστασίον μαρτηρας» (24-04-1867)¹³², «γιάνος γεωργίου μαρτιρῶ» (24-04-1867)¹³³, «Σωτήριος Ιωάννου» (13-01-1872)¹³⁴, «σταματη ἀναγνωστι μαρ-

112. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.
 113. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 106.
 114. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 350.
 115. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.
 116. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 353.
 117. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 111.
 118. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 111.
 119. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 112.
 120. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 490.
 121. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 490.
 122. Γριτσόπουλος, «Το Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.
 123. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 115.
 124. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 491.
 125. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 491.
 126. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 491.
 127. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 128. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 129. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 130. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 131. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 132. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 133. Χιόνης, «Ἀνέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 117.
 134. Χιόνης, «Ἡ συμβολή της Εκκλησίας», 492.

τιρωῶ» (13-01-1872)¹³⁵, «'Α. 'Αναγνώστου» (21-06-1873)¹³⁶, «Δ. Χ' Κωνσταντίνου» (21-06-1873)¹³⁷, «Κωνσταντίνου Φιλίππου» (01-09-1876)¹³⁸, «δημήτριος αναγνώστου» (18-03-1876)¹³⁹, «μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτῆ σωτηρίου καὶ Σωτηρίου Μάρκου» (01-09-1876)¹⁴⁰, «Σωτήριον 'Αναγνώστου» (02-11-1880)¹⁴¹, «θεόδωρος 'Ιωάννου» (24-09-1881)¹⁴², «'Αργυρὸς Μακαίδου» (12-07-1881)¹⁴³, «εἰς τὸν ἱατρὸν Νικόλαον Βασιλικού» (28-08-1885)¹⁴⁴, «'Ιωάννην 'Ιωακείμ» (13-10-1895)¹⁴⁵, Κωνστ. Β. 'Υψηλάντου» (27-09-1911)¹⁴⁶.

1.2. Σε πολλά ΒΑ, από τα οποία προέρχονται ΕΠ πατρωνυμικά, προστίθενται τα παρακάτω προθήματα:

βλαχο-: «*Ιωανης Βλαχογιαννης*» (27-12-1913)¹⁴⁷. [**Βλαχογιάννης** (Θάσος, Καλλιράχη, Πρίνος, Ραχώνι, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Ραχωνίου), **Βλαχομανώλης** (Ραχώνι)].

γερο-: «*γυρομιταξάς τιμιτίς και μάρτιρας*» (14-11-1791)¹⁴⁸, «*πὼς ἔκαμεν ὁ γέρο Γεώργης | τοῦ παπα- | Ιωάννου τὸν τόπον καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Ποτὸ*» (12-02-1826)¹⁴⁹, «*εἰς τοῦ γερο-Παντιλῆ κοντὰ τὸν κῆπον*» (22-01-1855)¹⁵⁰, «*Βασίλειον γερο-Θεοδοσίου*» (22-01-1855)¹⁵¹, «*ἐπούλησα τοῦ Βασίλη γερο-Θεοδόση ἱλαιόδεντρα 12*» (22-01-1855)¹⁵², «*τὸν κύριον Βασίλη γέρου Θεοδόση*» (16-10-1860)¹⁵³, «*τὸν Βασίλη γερο-Θεοδόση*» (27-01-1861)¹⁵⁴, «*Βασίλειον γερο-Θεοδόση [...] Βασίλειον γερο-Θεοδόση [...] Βα-*

135. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 492.

136. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

137. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

138. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 185.

139. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 494.

140. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 186.

141. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.

142. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 495.

143. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

144. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 193.

145. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 203.

146. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 498.

147. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

148. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855»,

96.

149. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 108.

150. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.

151. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.

152. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.

153. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.

154. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.

σίλειος γερο-Θεοδόση» (08-10-1864)¹⁵⁵, «ἐγὼ ὁ γερο-Κωσταντὶς ραξὶ» (18-06-1865)¹⁵⁶, «Βασίλειον γερο-Θεοδόση» (10-11-1866)¹⁵⁷, «ὁ γερο-Θεοδόσιος Αργύρης» (10-11-1867)¹⁵⁸, «τοῦ γερο-Παντελῆ τὸ μισὸ τὸ ἀμπέλι [...] τοῦ χουράφι τοῦ γερο-Παντιλῆ» (10-11-1867)¹⁵⁹. [Γεροβαγγέλης (Ραχῶνι), Γερογιάννης¹⁶⁰ (Σκάλα Μαριών)].

δελη-: «Γεώργιος Δημητρίου Δελιγιώργη» (27-12-1913)¹⁶¹. [Δεληγιαννίδης (Σκάλα Καλλιράχης), Δελησταμάτης (Θεολόγος, Καλύβες, Ποτός), Δελησταματίου (Ποτός), Δεληστεργίου (Ποτός)]. [τουρκ. deli (= ανόητος, παράφρων, τρελός)].

καπετάν: «Μηγαλέξη Καπετάν Ανδρέας» (27-12-1913)¹⁶², «Καπητάν Κωνσταντίνου Ἀνδρέας» (27-12-1913)¹⁶³, «στον καπετάν γιανούλη» (χ.χ.)¹⁶⁴. [Καπετανβαῆς (Καλλιράχη, Σκάλα Καλλιράχης), Καπετανκωστής (Πρίνος)]. [καπετάνος < μσν. καπιτάνος, καπετάνος < ιταλ. capitano].

καρα-: «ἡ υποκάτωθεν γεγραμμένη ευφροσύνη του ποτέ καρά μανόλη γυνή» (18-11-1797)¹⁶⁵, «μὲ τὸν κὺρ Θεόδωρον τοῦ Καραπαναγιώτη» (12-10-1833)¹⁶⁶, «αβερσα του ποτέ σοτίρι καρακώζη» (16-02-1864)¹⁶⁷, «Ἰ. Δ. Καραβασίλης» (22-08-1893)¹⁶⁸, «Ἰ. Δ. Καραβασίλης» (03-09-1898)¹⁶⁹, «Σ. Δ. Καρατάσος» (27-12-1913)¹⁷⁰, «Ἄγγελος Καραμανώλας» (27-12-1913)¹⁷¹, «Γ. Καραγιάννοι» (27-12-1913)¹⁷². [Καραβασίλης (Πρίνος), Κα-

155. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 363.

156. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.

157. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 372.

158. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 374.

159. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 375.

160. Το πρώτο συνθετικό γερο- σε ΕΠ μπορεί να προέρχεται και από το ΒΑ Γεώργιος (Ταχνοσλής Ν., «Μορφές του Γεώργιος στο νομό Σερρών», Ελληνικά, 1997, τ. 47, τεύχ. 1, 113-122.

161. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

162. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

163. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 45.

164. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 105.

165. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

166. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 110.

167. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 359, 361.

168. Γιολλάση, «Ανέκδοτο έγγραφο της Θάσου αναφερόμενο στο έθιμο του «κοριτσιάτικου», 39.

169. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 125.

170. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», τ. 2, 44.

171. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», τ. 2, 44.

172. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», τ. 2, 45.

ραγεώργης (Πρίνος), **Καραγιάννης** (Θάσος, Θεολόγος, Λιμενάρια, Μαριές, Ποτός, Ραχώνι, Σκάλα Μαριών, Σκάλα Ραχωνίου), **Καραδημητρίου** (Λιμενάρια), **Καραδρακόντης** (Σκάλα Μαριών) κ.ά. [τουρκ. kara (= μαύρος)].

κυρ: «εδόθη του κυρ γεώργιος» (02-06-1827)¹⁷³, «της σκαμνές του κυρ δημητρούδι Χ' για(ασ)ί [...] εις χήρας του κυρ δημητρούδι» (10-12-1846)¹⁷⁴. [**Κυραναστάσης** (Πρίνος)]. [μσν. κυρ < μσν. κύρης < αρχ. κύριος].

μαστρο-: «μαστωρωγιράκις» (08-03-1758)¹⁷⁵, «ἐγὼ ὁ Μαθιὸς τοῦ Γιωργίου μὲ τὸ νὰ ἐσυμφώ|νησα μὲ τὸν μαστορο-Ιωάννη Διαριγκοβινὸν [...] ἀπὸ τὸν μαστορο-Ιωάννη [...] ὁ μαστορο-Ιωάννης [...] ὁ μα|στορο-Ιωάννης» (29-08-1849)¹⁷⁶, «Ἰωάννης καὶ Κωνσταντίνος, τέκνα τοῦ Ἀναγνώστου Μαστουρουγιάννη» (22-01-1855)¹⁷⁷ [**Μαστρανδρέου** (Θάσος)]. [μσν. μάστρος < μάστρος < μεσν. μάστορας < ελνστ. μαγίστωρ < λατ. magister (= δάσκαλος)].

ντελη-: «Δημήτριον Ντεληστέργιον» (02-11-1880)¹⁷⁸. [βλ. δελη-].

παπα-: «σωτηρη παπαγηανης» (03-05-1778)¹⁷⁹, «φανερὸνο ηγὸ ο κιοριάκος του παπανικήτα» (16-11-1791)¹⁸⁰, «Γράφο και μαρτηρο εγο ου / Γηόργης του παπαγιάννη» (11-01-1793)¹⁸¹, «παπαβικέντιος μαρτιρώ» (18-11-1797)¹⁸², «παπαναστάσις μαρτιρώ» (18-11-1797)¹⁸³, «παπακιοριάκους μαρτιρώ» (18-11-1797)¹⁸⁴, «παπαβασίλις γράψας» (12-02-1826)¹⁸⁵, «ιπο-

173. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.

174. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.

175. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 89.

176. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 112.

177. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.

178. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.

179. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.

180. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

181. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 106.

182. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

183. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

184. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

185. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 108.

γράφουμε δι(ά) τιν ενδισιμοτητα του παπα-Φιλίπου» (13-07-1848)¹⁸⁶, «πα-(πα) Φίλιπος ιωάννου μάρτις» (13-07-1848)¹⁸⁷, «παπαΦιλίπου» (13-07-1848)¹⁸⁸, «παπαΦίλιπος μαρτις» (13-07-1848)¹⁸⁹, «Πα(πα)δημήτριος μάρτιρας» (13-07-1848)¹⁹⁰, «Κωνσταντήνος παπά οικονόμου μάρτης» (23-10-1855)¹⁹¹, «διά χειρός του παπαῖ δημητρίου [...] παπα-διμητριος» (12-09-1857)¹⁹², «Γεώργιος παπα Οικονόμου από παναγια ενδοφένουμε» (Παναγία, 16-03-1858)¹⁹³, «Ὁ ενδοφαινόμενος Νικόλαος παπα-Χαντζῆ [...] Νικόλαος Παπα-Χ' ενδοφένουμε» (25-10-1860)¹⁹⁴, «Νικόλαος Πα(πα)χ(ατζῆς) [...] Παπα Δημήτριος μαρτυρω» (27-01-1861)¹⁹⁵, «ὁ αναγνώστις τον παπαχαζῆ [...] αναγνωσις πα(πα) μαρτιρό» (20-08-1861)¹⁹⁶, «καγὼ ὁ παπα Δημήτριος Κων. ὁ γράφας βεβαιῶ» (17-01-1865)¹⁹⁷, «παπα-Δημήτριος πρω(τοπαπαῖς)» (18-06-1865)¹⁹⁸, «παπα-Δημήτριος Κα() βεβαιῶ» (16-01-1866)¹⁹⁹, «ἐγὼ ὁ παπαῖ Ἰωάννης ενδοσχόμε» (24-04-1867)²⁰⁰, «ἡ παπαδριά παπα Δημητρίου» (29-12-1873)²⁰¹, «Α. παπά ιωάννου» (29-10-1873)²⁰², «Α. παπά ιωάννου» (11-02-1874)²⁰³, «Γεώργιος παπα-Δημητρίου» (01-09-1876)²⁰⁴, «τοὺς ενδοφασμούς μου τὸν κομπάρου μου Ἰωάννην Οικονόμου Παπαοικονόμου» (11-08-1877)²⁰⁵, «μετά τῶν ενδοτρόφων / μου [...] Παπαενδοστράτιον» (02-11-1880)²⁰⁶, «μὲ τοῦ Κωσταντῆ Νικολάκη τὸ ενδοπέλι» 30-08-1880)²⁰⁷, «μὲ τοῦ πα(πα)-Ελευθερίου τὸ ενδοπέλι» (30-08-

186. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.
 187. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.
 188. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 353.
 189. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 353.
 190. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.
 191. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 354.
 192. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.
 193. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 356.
 194. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.
 195. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 358.
 196. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 358.
 197. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 365.
 198. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.
 199. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 370.
 200. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 117.
 201. Χιόνης, «Ἡ απονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ την Τουρκοκρατία», 181.
 202. Χιόνης, «Ἡ απονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ την Τουρκοκρατία», 182.
 203. Χιόνης, «Ἡ απονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ την Τουρκοκρατία», 182.
 204. Χιόνης, «Ἡ απονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ την Τουρκοκρατία», 185.
 205. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 120.
 206. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα τῶν ἐτῶν 1769-1909», 121.
 207. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 379.

1880)²⁰⁸, «Παπαγεώργιος μάρτης» (19-08-1885)²⁰⁹, «τὸ(ν) παπὰ Οἰκονόμον Γ.» (17-09-1887)²¹⁰, «Παπαγεώργιος μάρτης» (21-11-1887)²¹¹, «Παπάστηλιανός» (02-07-1889)²¹², «πα(πα) ἰωάννης μαρτηρῆ» (25-01-1891)²¹³, «παπαγεώργιος ἡκωνώμος» (01-05-1894)²¹⁴, «Παναγιωτις παπά Ἀγγελί» (03-09-1898)²¹⁵, «Κωνσταντίνος Παπα Δημητρίου» (03-09-1898)²¹⁶, «διὰ χειρὸς τοῦ Παπᾶ Οἰκονόμου» (20-07-1898)²¹⁷, «Παπαλάμπρος παρὸν καὶ μαρτυρῶ» (10-11-1900)²¹⁸, «Μιχαὴλ Παπᾶ Ἰωάννου μάρτης» (29-08-1902)²¹⁹, «παπα-Γεωργίου Οἰκονόμου» (05-08-1903)²²⁰, «παπα-Εὐστρατίου» (05-08-1903)²²¹, «Γεώργιος Παπαναστασίου» (05-08-1903)²²², «Μαρίαν Παπαναστασίου [...] Γεωργίου Παπαναστασίου» (10-12-1903)²²³, «Παπαευστράτιος» (10-12-1903)²²⁴, «Δημήτριος παπα᾽Ιωάννου» (01-05-1909)²²⁵, «Δ. Παπαοικονόμου» (01-05-1909)²²⁶. [Παπαβασιλείου (Θεολόγος, Καλλιράχη, Κοίνουρα, Λιμενάρια, Ποτός, Σκάλα Καλλιράχης), Παπαγεωργίου (Θάσος, Καλλιράχη, Λιμενάρια, Πρίνος), Παπαγιάννης (Καλύβια Λιμεναρίων), Παπαοικονόμου (Θάσος, Λιμενάρια, Ποτός, Ραχώνι) κ.ά.]. [ελνστ. παπάς, πάπας < αρχ. πάππας (= μπαμπάς)].

Μάλιστα το πρόθημα παπα- συνοδεύει και γυναικεία ονόματα: «εις τις παπαγιόργινας του σπίτι προστά» (24-10-1795)²²⁷.

σιορ: «εις τον σιορ μανολάκι έξοδα» (χ. χ.)²²⁸. [βεν. sior < segnor].

208. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 379.

209. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 123.

210. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 196.

211. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 197.

212. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 199.

213. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 383.

214. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 203.

215. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 125.

216. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 126.

217. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 207.

218. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 128.

219. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 130.

220. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 208.

221. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 208.

222. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 209.

223. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 210.

224. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 210.

225. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

226. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

227. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 97.

228. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 105.

χατζή-: «με τιν *X''* μαργγά του ποτέ *X''* σταβρόπουλου» (02-06-1827)²²⁹, «εις των μήλων του μακαρίτου *X''* Ιωάννη» (02-06-1827)²³⁰, «εις *Δ. X''* Κωνσταντίνου [...] εις ίδιον *Δ. X''* Κωνσταντίνου [...] *Δ. X''* Κωνσταντίνου μάρτυς» (16-04-1851)²³¹, «εις τοῦ χα(ν)τζή-Μακέδου» (25-10-1860)²³², «*Νικόλας Πα(πα)χ(ατζής)*» (27-01-1861)²³³, «μανόλης *X''* μιχάλης» (20-08-1861)²³⁴, «*Δ. X''* γιαξή μαρτυρῶ» (Θεολόγος, 21-06-1873)²³⁵, «*Ὁ Πρόεδρος Θάσου Δ. X''* Κωσαντινου μαρτυς» (02-03-1864)²³⁶, «εις τὸν κύριον Σωτήριον Χατζή-Αἰγυοστῆ» (18-06-1865)²³⁷, «*Σωτήριος X''* Αἰγυοστῆ» (18-06-1865)²³⁸, «*κοςαντινος χα''* μανουήλ μάρτυς» (16-01-1866)²³⁹, «*Α. X''* Ιωάννου μαρτηρώ» (13-01-1872)²⁴⁰, «*Δ. X''* Κωνσταντίνου» (21-06-1873)²⁴¹, «*Προσκληθέντος τοῦ Σταυροπούλου ἐπαρουσιάσθησαν μετὰ τοῦ μεγαλύτερου ἀδελφοῦ / τοῦ Γιαξή X''* Σταμάτη [...] ὑπῆρχον καλλιεργημέ[ν]α χωράφια τοῦ *X''* / Ιωάννου καὶ ἔλαβον 5-6 στρέμματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκεν καὶ εἰς / τὸν *X''* Σταμάτην, πατέρα τοῦ Γιαξή καὶ Σταυροπούλου, ἐν μερίδιον, ἦτοι 5-6 στρέμματα. Διότι ὁμοῦς ὁ Σταυρόπουλος καὶ Γιαξῆς [...] ὑποσημειούμεθα ἀμφότεροι / (αἰθήμερον) / Γιαξῆς *X''* Σταματίου καὶ λοιποὶ ἀδελφοὶ» (18-02-1874)²⁴², «τὸν θεῖον μου Βασίλην καὶ Κωνσταντῆ Σταυροπούλου *X''* Σταμάτη» (11-08-1877)²⁴³, «*Σ. X''* Σταματίου» (12-07-1881)²⁴⁴, «*Ι. X''* Ξανθοῦ» (12-07-1881)²⁴⁵, «*Γιαξή X''* Σταματίου» (05-08-1903)²⁴⁶.

229. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.

230. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.

231. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 109.

232. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.

233. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357, 358.

234. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 358.

235. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

236. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 362.

237. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.

238. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.

239. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 370.

240. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 492.

241. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 174, βλ. και Βακαλόπουλος, *Ιστορία της Θάσου*, 174.

242. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 182-183.

243. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 120.

244. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

245. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

246. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 208.

Η λέξη «χατζής» σε μερικές περιπτώσεις έπεται: «'Ο ύποφαινόμενος Νικόλαος παπα-Χαντζή [...] Νικόλαος Παπα-Χ' ύποφένομε» (25-10-1860)²⁴⁷, «Νικόλας Πα(πα)χ(ατζής)» (27-01-1861)²⁴⁸, «ό αναγνώστis του παπαχαζη» (20-08-1861)²⁴⁹.

Μάλιστα, το πρόθημα «χατζής» προσαρτάται και στις γυναίκες, των οποίων οι άνδρες έχουν τον παραπάνω τίτλο: «με τιν Χ' μαργά του ποτέ Χ' σταβρόπουλου» (02-06-1827)²⁵⁰, «δηλοποιώ έγω χατζη-Λασκαρίνα ποτέ Χατζη-Γεώργη γυνή» (11-01-1856)²⁵¹, «έγώ ει χατζή λασκαρίνα ειπόσχομε εις τά άνωθεν ήδου και τó δάκτιλόν μου» (11-01-1856)²⁵², «'Η ύποφανομένη 'Ελένη Χ' Γιατριδίνα [...] έλένι Χ' γιατριδίνα υποφένομε» (27-01-1861). Επίσης, έχουμε για το θηλυκό το «χατζήδινα»: «σ' Χατζήδινας του χουράφ'»²⁵³.

Ακόμη, η λέξη χατζής παρατηρείται και αποδίδεται και σε τούρκικα ονόματα: «πούλισεν ο Χ' μостаφά αγάς» (χ. χ.)²⁵⁴, «ειπόθεσις δια το Χ' μостаφά» (χ. χ.)²⁵⁵. [**Χατζηαγγέλου** (Θεολόγος), **Χατζηαναγνώστου** (Ποτός), **Χατζηανδρέου** (Ποτός, Πρίνος), **Χατζηαυγουστής** (Θάσος, Παναγία), **Χατζηγιάννης** (Καλλιράχη, Σκάλα Καλλιράχης), κ.ά.]. [βλ. παρακάτω στους τίτλους: χατζής].

Ψαρο: «'Δούκα Ψαρογεωργίου» (28-08-1885)²⁵⁶, «σννορευόμενον μετά του Σ. Βαμβούρη και Ψαρογιάννη» (26-10-1920)²⁵⁷. [**Ψαρογιαννάκης** (Σκάλα Σωτήρα), **Ψαρογιάννης** (Σκάλα Καλλιράχης), **Ψαρομύτης** (Ασπίδα)].

1.3. Επίσης, πολλά πατρωνυμικά ΕΠ προέρχονται από τους παρακάτω τίτλους:

247. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.
 248. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357, 358.
 249. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 358.
 250. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 107.
 251. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.
 252. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.
 253. Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», 483.
 254. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 105.
 255. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 106.
 256. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 192.
 257. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «χοριτσιάτικου»», 147.

αναγνώστης: «σταμάτις αναγνώστι μάρτιρας» (15-11-1853)²⁵⁸, «'Αναγνώστης Κυρκαλέμι μαρτυρῶ» (13-01-1872)^{259,260}, «σταμάτη αναγνωστι μαρτιρῶ» (13-01-1872)²⁶¹, «'Α. 'Αναγνώστου» (21-06-1873)²⁶², «'Αναστάσις 'Αναγνώστου» (11-02-1874)²⁶³, «δημήτριος αναγνώστου» (18-03-1876)²⁶⁴, «'Ιωάννης Αναγνώστου» (19-08-1885)²⁶⁵, «Αναγνώστις Παναγιότου μάρτις» (19-08-1885)²⁶⁶, «Σωτηρίου 'Αναγνώστου» (05-08-1903)²⁶⁷. [**Αναγνώστου** (Μαριές, Ποταμιά, Πρίνος, Ποτός, Σκάλα Μαριών, Σκάλα Ποταμιάς, Σκάλα Σωτήρα), **Αναγνωστούδης** ('Αγ. Γεώργιος, Λιμενάρια, Ραχώνι, Σκάλα Ραχωνίου)]. [αναγνώστης (= βοηθός ιερέα ή ψάλτη που διαβάζει περικοπές από την Αγία Γραφή) < μτγν. αναγνώστης < αναγιγνώσκω].

δούκας: «μαρτις διμητροη δούκα» (11-01-1793)²⁶⁸, «ὁ 'Ιωάννης Δούκα» (11-02-1874)²⁶⁹, «Δούκα Ψαρογεωργίου» (28-08-1885)²⁷⁰. [**Δούκας** (Θάσος, Καλύβια Λιμεναριών, Λιμενάρια, Ποταμιά, Πρίνος, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Μαριών), **Δουκάκης** (Ποταμιά), **Δουκαράς** (Θεολόγος, Ποτός), **Δουκίδης** (Πρίνος): «Δουκίδης Δουκάς Εμμανουήλ» (Λιμίν, 31-03-1915)²⁷¹, «Δουκίδης Φιλόμελος Εμμανουήλ» (Λιμίν, 31-03-1915)²⁷², **Δουκινίτσας** (Θάσος, Ποταμιά)]. [μσν. δούκας < ελνστ. δουξ < λατ. dux].

καϊμακάμης: «'Ιωάννην Καϊμακάμη» (02-11-1880)²⁷³. [μσν. καϊμακάμης < τουρκ. kaymakān (= ανώτερος διοικητικός υπάλληλος)].

λογοθέτης: «τὸν ἐν Καβάλα κων 'Αναστάσιον Λογοθέτη» (03-09-

258. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 490.

259. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 492.

260. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 492.

261. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 492.

262. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

263. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 182.

264. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 494.

265. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 123.

266. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 123.

267. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 208.

268. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 106.

269. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 182.

270. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 192.

271. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 253.

272. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 253.

273. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.

1898)²⁷⁴, «*Β. Λογοθέτην*» (27-12-1913)²⁷⁵, «*Ἀναστάσιος Π. λογοθέτης*» (27-12-1913)²⁷⁶. [μ.γν. εκκλ. τίτλος λογοθέτης < λογο- + <-θέτης < ρ. τίθημι].

οικονόμος: «*Κωνσταντῆρος παπά οικονόμου μάρτυς*» (23-10-1855)²⁷⁷, «*Γεώργιος παπα Οικονόμου από παναγίαν ὑποφένομε*» (Παναγία, 16-03-1858)²⁷⁸, «*βασιλικός εικονόμου*» (04-07-1862)²⁷⁹, «*Ι. οἰκονόμος μάρτυς*» (18-01-1866)²⁸⁰, «*παπᾶ θ. οικονομος*» (18-03-1876)²⁸¹, «*Ὁ Γραφεὺς καὶ μάρτυς Π. Γ. Οἰκονόμος*» (19-12-1876)²⁸², «*Ἰωάννου Οικονόμου*» (17-09-1887)²⁸³, «*τοῦ τακτικοῦ δικαστοῦ Ἰ. Οἰκονόμου*» (20-02-1888)²⁸⁴, «*παπαγεώργιος ἡκωνόμος*» (01-05-1894)²⁸⁵, «*διὰ χειρὸς τοῦ Παπᾶ Οἰκονόμου / Π. Γ. Οἰκονόμος μάρτυς*» (20-07-1898)²⁸⁶, «*παπα-Γεωργίου Οἰκονόμου*» (05-08-1903)²⁸⁷, «*Δ. Παπαοικονόμου*» (01-05-1909)²⁸⁸. [**Οικονομίδης** (Θάσος, Καλλιράχη, Λιμενάρια, Ποταμιά, Ποτός, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Μαριών), **Οικονομόπουλος** (Ποτός), **Οικονόμου** (Θάσος, Θεολόγος, Καλλιράχη, Παναγία, Ποτός, Σκάλα Καλλιράχης), **Παπαοικονόμου** (Θάσος, Λιμενάρια, Ποτός, Ραχώνι)]. [εκκλ. τίτλος οικονόμος < αρχ. οικονόμος].

πρόεδρος: «*Κωνσταντῆνος Δ. Προέδρου*» (12-07-1881)²⁸⁹, «*Γρηγόριος Δ. Προέδρου*» (20-02-1888)²⁹⁰, «*τὸν κύριον Π. Α. Προέδρου*» (01-05-1909)²⁹¹. [**Προέδρου** (Θάσος, Λιμενάρια, Λιμένας)]. [λογ. < αρχ. πρόεδρος].

προεστώς: «*τιμιτης γιῶργις πρωιστώς*» (16-01-1754)²⁹², «*γιάνι προ-*

274. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909*», 125.
 275. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913*», 43.
 276. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913*», 44.
 277. *Γριτσόπουλος*, «*Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς*», 354.
 278. *Γριτσόπουλος*, «*Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς*», 356.
 279. *Χιόνης*, «*Η συμβολή της Εκκλησίας*», 491.
 280. *Γριτσόπουλος*, «*Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς*», 370.
 281. *Χιόνης*, «*Η συμβολή της Εκκλησίας*», 494.
 282. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909*», 120.
 283. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 196.
 284. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 197.
 285. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 203.
 286. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 207.
 287. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 208.
 288. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909*», 133.
 289. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 187.
 290. *Χιόνης*, «*Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία*», 198.
 291. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909*», 133.
 292. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκριατικού» και «κοριτσιάτικου»*», 141.

ηστό» (χ. χ.)²⁹³. [λογ. < αρχ. προεστώς < μετοχή του ρ. προΐσταμαι].

πρωτοπαπάς ή πρωτόπαπας: «παπα-Δημήτριος πρω(τοπαπᾶς)» (18-06-1865)²⁹⁴, «Παπᾶ Δημήτριος προτόπαπας βεβαιῶ» (01-11-1866. [μσν. πρωτοπαπάς < πρωτο-+παπάς].

χατζής [>Χατζής (Λιμενάρια, Μαριές, Ποτός, Ραχώνι, Σκάλα Μαριών, Σωτήρας)]. [χατζής (= χριστιανός προσκυνητής των Αγίων Τόπων) < τουρκ. hacı (= μουσουλμάνος προσκυνητής της Μέκκας) < αραβ. hajji < αραβ. hajj (= προσκύνημα)].

2. Μητρωνυμικά - Αντρωνυμικά

Πολλά ΕΠ των Θασίων προέρχονται από τα ονόματα των γυναικών, οι οποίες ονομάστηκαν έτσι από το όνομα του πατέρα τους ή του άνδρα τους. Ενδεικτικώς αναφέρουμε:

Αικατερίνης: «Αικατερίνης Αθανάσιος Γεώργιος» (Καλλιράχη, 31-05-1915)²⁹⁵. [ΒΑ. Αικατερίνη].

Αμαλίας: «Αμαλίας Αύγουστος Γεώργιος» (Παναγία, 31-05-1915)²⁹⁶. [ΒΑ Αμαλία < γερμ. Amalia < αρχ. γερμ. Amali (= σταθερή, ακούραστη)].

Ήμυγδαλιάς (Παναγία, Ποταμιά): «Αμυγδαλιάς Ιωάννης Δημήτριος» (Παναγία, 31-05-1915)²⁹⁷. [ΒΑ Αμυγδαλιά < αμυγδαλιά < μτγν. αμυγδαλέα < αρχ. αμυγδάλη].

Ασανίνας: «Ασανίνας Ιωάννης Σταυρόπουλος» (Παναγία, 31-05-1915)²⁹⁸, «Ασανίνας Ιωάννης Δημήτριος» (Παναγία, 31-05-1915)²⁹⁹, «Ασανίνας Σταυρόπουλος Ιωάννης» (Παναγία, 31-05-1915)³⁰⁰, «Ασανίνας Πο-

293. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 102.

294. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.

295. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 332.

296. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

297. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

298. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

299. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

300. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

λύγνωτος Σταυρόπουλος» (Παναγία, 31-05-1915)³⁰¹. [BA Ασάνινα < βυζ. Ασάνης]³⁰².

Αυγουστίνας (Ποταμιά, Σκάλα Ποταμιάς): «εις της Θωμαής της αυγουστίνας του περιβόλη» (12-02-1749)³⁰³, «Παναγιωτις Αυγου(σ)τι Χιώτη» (01-05-1909)³⁰⁴. [**Αυγουστίνας** < θηλ. ΒΑ. Αυγουστίνια < αρσεν. ΒΑ Αυγουστής < υποκ. του Αύγουστος < τίτλ. αύγουστος < λατ. augustus (= σεβαστός)].

Αφένδριας: «Αφένδριας Ιωάννης Γεώργιος» (Καλλιράχη, 31-05-1915)³⁰⁵. [BA Αφένδρια < αφέντρια < αφέντρα < αφέντης].

Δουκινίτσας (Θάσος, Ποταμιά): «ομολογώ εγώ η δούκηνα της ποτέ σωφιανήρας» (12-02-1749)³⁰⁶, «εγώ η δούκηνα ηπόσχωμε τα άνοθεν» (12-02-1749)³⁰⁷, «Δουκινίτσας Βασίλειος Δημήτριος» (Παναγία, 31-05-1915)³⁰⁸. [< BA Δουκινίτσα < BA Δούκινα < BA Δούκαινα < BA Δούκας].

Κωστούδας (Πρίνος): «ένα παλαιόσπιτο / μεταξύ τῶν οἰκιῶν τοῦ παπα-Βαρσαμᾶ καὶ τῆς Μαρίας Κουστούδη» (10-11-1900)³⁰⁹, «Γεώργιος Κωστούδα» (27-12-1913)³¹⁰, «Κωνσταντίνος Κωστούδα» (27-12-1913)³¹¹, «Ἀναστάσιος Ι. Κουστούδας» (27-12-1913)³¹², «Π. Κωστούδας» (27-12-1913)³¹³.

Μαύρινας [Μαύρενας (Παναγία)]: «Μάβρωας Σωτήριος Βασίλειος»

301. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 264.

302. Συμμεωνίδης, Εισαγωγή στην ελληνική ονοματολογία, 84, Μπούτουρας, Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα, 102.

303. Χιόνης Κ., «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 88.

304. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

305. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 332.

306. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 88.

307. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 88.

308. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 285.

309. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 127.

310. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

311. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 45.

312. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 46.

313. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 46.

(Παναγία, 31-05-1915)³¹⁴. [Μαύραινα < Μαύρος < μαύρος < ελνστ. μαῦρος < αρχ. άμαυρός].

Παναγιώτινας: «Παναγιώτινας Ιωάννης Παναγιώτης» (Καλλιράχη, 31-05-1915)³¹⁵. [BA Παναγιώταινα < BA Παναγιώτης].

Πλουμιστής: «Πλουμιστής Παναγιώτης» (Καλλιράχη, 31-05-1915)³¹⁶. [BA Πλουμιστή < μσν. πλουμιστός, -ή, -ό < πλουμισ- (πλουμίζω) -τός, -ή, -ό (= ο διακοσμημένος με ζωγραφιστά ή κεντητά στολίδια)].

Ρηγίνας: «Ρηγίνας Κωνσταντίνος Παναγιώτης» (Παναγία, 31-05-1915)³¹⁷. [BA Ρηγίνα < BA Ρήγας < μσν. ρήγας < ελνστ. ρήξ < λατ. rex (= βασιλιάς, άρχοντας)].

Σμαράγδος: «Σμαράγδος Γεώργιος Χρήστος» (Ραχώνι, 31-05-1915)³¹⁸. [1. BA Σμαράγδω, γεν. της Σμαράγδως > σ' Σμαράγδως > Σμαράγδος: «Σμαράγδου συζιγος εὔστρατί/ου Σκαντζούλη ὑποσχομαι» (27-09-1911)³¹⁹, 2. < Σμάραγδος, γεν. Σμαράγδου > ονομ. Σμαράγδος < σμαράγδι < ελνστ. σμαράγδιον < αρχ. σμάραγδος].

Χρήσταινας (Παναγία): «Ύποφαινόμενοι ήμεις ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι Ἀβέρσα Χρίστina ὁμοῦ με τὰ παιδιά μου [...] ἐγὼ η ἀβερσα χρίστina ὁμου με τα πεδιά μου κονσαντίς βαρβαρινα ἐπουλησαμε το άνοθεν απέλη» (12-09-1857)³²⁰.

3. Επαγγελματικά

Πολλά από τα ΕΠ των Θασίων προέρχονται από το επάγγελμα, το οποίο ασκούσε ο γενάρχης της οικογένειας. Ενδεικτικώς αναφέρουμε:

αλετράς > Αλετράς (Καλλιράχη, Σκάλα Καλλιράχης): «Σ. Γ. Ἄλετράς» (28-08-1885)³²¹, «Στυλιανοῦ Γεωργίου Ἄλετρά» (18-08-1886)³²², [αλετράς < αλέτρι].

314. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 269.

315. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 341.

316. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 341.

317. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 274.

318. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 280.

319. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 498.

320. Γριτσόπουλος, «Το Αρχαίο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

321. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 193.

δουγραματζής > Δουγραματζής (Ποταμιά): «*συνορευόμενον* [...] *ἐπάνω μέρος με Ἀ. Δουγραματζή*» (12-03-1908)³²³. [< τουρκ. *doğramacı* (= λεπτοουργός, μαραγκός)³²⁴].

ιατρός > Ιατρού (Θεολόγος, Καλλιράχη, Λιμενάρια, Πρίνος, Σκάλα Καλλιράχης): «*ὁ ὑποφαινόμενος Ἰωάννης Ἀναστασίου Ἰατροῦ*» (15-11-1878)³²⁵, «*Καγὼ ὁ Ἰωάννης Ἀναστασίου Ἰατροῦ ὑπόσχομαι*» (15-11-1878)³²⁶, «*ὅτε προσετὸς Ἀναστάσιος Α. Ἰατροῦ*» (13-10-1895)³²⁷, «*Ἀναστάσιος Α. Ἰατροῦς*» (01-05-1909)³²⁸.

καβάζης > Καβάζης (Παναγία): «*Ἰωάννης Καβάζης*» (27-12-1913)³²⁹. [< τουρκ. *kavas* (= τοξότης, φύλακας, κλητήρας πρεσβείας)].

καζαντζής > Καζαντζής (Αστρίδα, Θάσος, Θεολόγος): «*Ἰωάννην Καζαντζή*» (11-08-1877)³³⁰. [τουρκ. *kazancı* < *kazan* (= καζάνι)].

καφετζής > Καφετζής (Θάσος, Κοίνυρα, Λιμενάρια, Σκάλα Σωτήρα): «*Καὶ τὸν Φίλιππα Καφετζή[ς] πρόσφερε τοὺς ἀσπασμούς μου*» (11-08-1877)³³¹, «*Δημήτριος Π. Καφετζή*» (27-12-1913)³³². [τουρκ. *kahveci* < τουρκ. *kahve* (= καφές)].

μεταξάς > Μεταξάς (Ποταμιά, Σκάλα Ποταμιάς): «*μηταξάς μηχάλη μάρτηρας*» (25-01-1754)³³³, «*μιταξά μηχάλη*» (08-03-1758)³³⁴, «*μιταξά μηχάλη μάρτης*» (10-03-1758)³³⁵, «*τοῦ παρὸν | γράμμα και ἐδόθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Μηταξᾶ*» (03-05-1778)³³⁶, «*μηταξας μηχαλη*» (03-05-

322. Χιόνης, «*Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία*», 194.

323. Γριτσόπουλος, «*Τὸ Ἀρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς*», 384.

324. Βογιατζόγλου, *Ἐπώνυμα τῆς Μικρασίας*, 76.

325. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῆς Θάσου ἀναφερόμενα στο ἔθιμο τοῦ «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»*», 144.

326. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῆς Θάσου ἀναφερόμενα στο ἔθιμο τοῦ «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»*», 145.

327. Χιόνης, «*Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία*», 204.

328. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909*», 133.

329. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1837-1913*», 45.

330. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909*», 121.

331. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909*», 121.

332. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1837-1913*», 46.

333. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου τῶν ἐτῶν 1731-1855*», 89.

334. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου τῶν ἐτῶν 1731-1855*», 89.

335. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου τῶν ἐτῶν 1731-1855*», 90.

336. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1769-1909*», 105.

1778)³³⁷, «τα επούλισα τον μιταξά του διμίτρι [...] ης τας χήρας του μιταξά» (26-09-1784)³³⁸, «τον θιο μου τον μιταξά [...] εις τας χήρας του μιταξά» (05-12-1787)³³⁹, «επούλησα τον μηταξά του δημίτρι στον μαντάκη τα δέντρα [...] επουλήσαμι τον μιταξά του διμίτρι [...] εις τας χήρας του μιταξά του (δη)μήτρι [...] μιχάλις μηταξά» (24-10-1789)³⁴⁰, «στι πιζούλα απάνου τον μιταξά του διμήτρι» (26-10-1790)³⁴¹, «ης τας χήρας του μιταξά του διμίτρι» (26-10-1790)³⁴², «εις τας χήρας του μιταξά» (14-11-1791)³⁴³, «γιορομιταξάς τιμιτίς και μάριτρας» (14-11-1791)³⁴⁴, «τα πούλησα τον μιταξά του διμήτρι» (16-11-1791)³⁴⁵, «εις τας χήρας του μιταξά του διμήτρι» (16-11-1791)³⁴⁶, «επολίσαμι τον κιο μιταξά του διμίτρι του πιριβόλι» (24-10-1795)³⁴⁷, «του κιο μεταξά τα καθεριδία» (18-11-1797)³⁴⁸, «τοῦ μηνύοντος Ἀναγνώστου Παναγιώτου Μεταξᾶ» (21-11-1887)³⁴⁹, «Μεταξᾶς Μαθιαντόνη» (26-10-1920)³⁵⁰, «παρά του αναγνώστου Μεταξά [...] εγώ ο Αναγνώστης ο του Μεταξά γράφω» (χ. χ.)³⁵¹. [μεταξᾶς < μετάξι < μέταζα].

337. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 105.

338. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 94.

339. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 94.

340. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 95.

341. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα τῆς Θάσου των ετών 1731-1855», 95.

342. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

343. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

344. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

345. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

346. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 97.

347. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 97.

348. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 98.

349. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 196.

350. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»», 147.

351. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 108.

μπογιατζής > Μπογιατζής: (Θεολόγος, Καλύβια Λιμεναρίων): «διὰ τὸν Κωσταντὴ Πογιατζή» (13-06-1830)³⁵², «μυχάλη πογ(ι)ατζίς» (χ. χ.)³⁵³. [*< τουρκ. boyaçi < τουρκ. boya*].

προβατάρης: «Δημήτριος Δημητρίου Προβατάρη [...] δημητριος προβατάρη είποφένομη» (22-08-1888)³⁵⁴. [*πρόβατο+κατάληξη -άρης*].

ράπτης < Ράπτης (Θάσος, Πρίνος): «γιάννη ράπτης μάρτιρας» (15-04-1784)³⁵⁵, «Δημήτρις ράπτης» (09-16-10-1860)³⁵⁶.

τερζής: «τοῦ κὴρ Νικόλα Τερεζῆ» (15-11-1853)³⁵⁷. [*τουρκ. terzi (= ράφτης)*].

τσουκαλός > Τσουκαλός (Θάσος): «αντόνι τζουκαλός μάρτιρας» (29-06-1731)³⁵⁸, «Γεώργιος Β. Τσουκαλά» (27-12-1913)³⁵⁹. [*τσουκαλός < τσουκάλι < υποκ. του τσούκ(κ)α < ιταλ. λέξη zucca (= κολοκυθιά, κολοκύθα) < μτγν. λατ. cucutia*].

4. Πατριδωνυμικά — Εθνικά

Πολλά από τα ΕΠ των Θασίων προέρχονται από τόπους (χώρες, πόλεις, χωριά, νησιά κ.ά.). Ενδεικτικώς αναφέρουμε:

Αρβανίτης > Αρβανιτάκης (Ραχώνι), **Αρβανιτίδης** (Λιμενάρια, Σκάλα Καλλιράχης), **Αρβανιτόπουλος** (Σκάλα Ραχωνίου): «ου Αρβανίτς»³⁶⁰, «τ' Αρβανίτ' του καλύβ'»³⁶¹. ΕΘΝ.

Αλβανός > Αλβανός (Πρίνος, Σκάλα Ραχωνίου): «Αλβανός Ναούμ Σωτήριος» (Ποταμός, 31-05-1915)³⁶². ΕΘΝ.

Βλάχος > Βλάχος (Λιμενάρια, Ποτός): «Γεώργιος Δ. Βλάχου» (01-05-1909)³⁶³. ΕΘΝ.

352. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 109.

353. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 102.

354. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 380.

355. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 92.

356. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 356.

357. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 490.

358. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 87.

359. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

360. Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», 488.

361. Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», 488.

362. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 283.

363. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

Βούργαρης > Βούλγαρης (Θάσος, Σκάλα Ποταμιάς): «ή ύποφαινομένη Ἀφέντρια συζύγου τοῦ Γεώργη Βούργαρη» (25-03-1862)³⁶⁴. ΕΘΝ.

Κρητικός > Κρητικός (Καλλιράχη, Λιμενάρια): «Ἀντώνιος Α. Κρητικός» (13-01-1876)³⁶⁵, «Ἀντώνιος Α. Κρητικοῦ» (01-09-1876)³⁶⁶, «Φίλιππος Ἀ. Κρητικοῦ μάρτυς» (17-09-1887)³⁶⁷, «Ἀνδρέας Α. Κρητικοῦ μάρτυς» (17-09-1887)³⁶⁸. ΠΑΤΡΙΔ.

Μαργιώτης > Μαριώτης (Θεολόγος, Κοίνουρα), **Μαργιώτης** (Θεολόγος, Κοίνουρα, Ποταμιά): «δημήτριος μαργιῶτη με τὴν ψυχομάνα μου ὑπόσχομε» (23-12-1875)³⁶⁹. [\langle Μαριές+κατάλ. -ιώτης]. ΠΑΤΡΙΔ.

Ξανθιώτης > Ξανθιώτης (Λιμενάρια, Πρίνος, Ραχώνι): «Κωνσταντῖνος Ι. ξα(θ)ιώτης» (03-09-1898)³⁷⁰. [\langle Ξάνθη+κατάλ. -ιώτης]. ΠΑΤΡΙΔ.

Υψηλάντης > Υψηλάντης (Θεολόγος, Ποτός): «μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ὑψηλάντου» (28-08-1885)³⁷¹, «Κωνστ. Β. Ὑψηλάντου» (27-09-1911)³⁷², «Υψηλάντης Νικόλαος Ιωάννης» (Λιμὴν, 31-05-1915)³⁷³. [\langle Υψηλή+κατάληξη -άντης (ποντιακή κατάληξη -αντ)³⁷⁴]. ΠΑΤΡΙΔ.

Χιώτης > Χιώτης (Λιμενάρια): «Παναγιωτῆς Αυγου(σ)τι Χιώτη» (01-05-1909)³⁷⁵. [\langle Χίος]. ΠΑΤΡΙΔ.

5. Παρωνύμια

Πολλά από τα ΕΠ των Θασίων προέρχονται από παρωνύμια (παρατσούκλια) και εκφράζουν διάφορες ιδιότητες. Ενδεικτικῶς αναφέρουμε:

Καρακάσης (Θάσος, Σωτήρας). [καρακάσης \langle τουρκ. karakaş (= μαυροφρύδης) \langle kara (= μαύρος)+τουρκ. kaş (φρύδι)].

Καρακόζης: «αβερσα τον ποτέ σοτίρι καρακώζη» (16-02-1864)³⁷⁶. [καρακόζης \langle τουρκ. \langle kara (= μαύρος)+τουρκ. koz (= καρύδι)].

364. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 359, 360.

365. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

366. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 185.

367. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 197.

368. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 197.

369. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 119.

370. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 126.

371. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 192.

372. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 498.

373. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 263.

374. Τριανταφυλλίδης, Τα οικογενειακά μας ονόματα, 122, 201.

375. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

376. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 359, 361.

ένα ελαιόδενδρον εις τόπον Ποταμιά εις Ἀβράμ Κῆπον [...] λάζαρος διμιτρίον Γράφας καὶ μάρτης» (16-10-1860)³⁸⁵, «τῆς πρὸ δύο ἐτῶν ἀποθανούσης ἑτεροθαλοῦς αὐτῆς ἀδελφῆς Χρυσολογοῦς Ἀβραάμ [...] Χρυσολογοῦ Ἀβραάμ» (Ραχώνι, 16-05-1890)³⁸⁶. [Αβραάμ < εβρ. Avraham (= πατέρας πλήθους, εθνών)].

Θωμάς > Θωμάς (Λιμενάρια, Ποταμιά): «Κυπαρίσις θωμᾶ βαιβεῶ» (25-05-1849)³⁸⁷. [μτγν. ΒΑ Θωμάς < αραμ. Te'ōmā (= δίδυμος)³⁸⁸].

Ιωακείμ: «Ἰωάννην Ἰωακείμ» (13-10-1895)³⁸⁹. [Ιωακείμ < εβρ. Yehoyakim (= ο Θεός (Γιαχ) σταθεροποιεῖ, καθιερώνει)].

Ναούμης [Ναούμ] (Ποταμιά): «Κ. Ναούμης» (27-12-1913)³⁹⁰. [μτγν. ΒΑ Ναούμ < εβρ. Nahūm (= παρηγορητής)³⁹¹].

3. Λατινογενή:

Λορέντζος > Λορέ(ν)τζος (Θάσος, Λιμενάρια, Πρίνος): «ωμολογὸ ἐγὼ παπαργιόργης του ποτέ λορέντζου» (26-09-1784)³⁹², «εἰς τοῦ Λουρέτζου τὸν κῆπον» (11-01-1856)³⁹³, «λορέντζιος Δημητρίου μαρτης» (08-05-1867)³⁹⁴, «τὸν κῆπον ἐπάνωθεν ἀπὸ τοῦ Λουρέντζου» (10-11-1867)³⁹⁵, «ἡ Ἑλένη Λουρέντσου» (06-07-1880)³⁹⁶, «ἡ Ἑλένη λουρέντσου» (06-07-1880)³⁹⁷, «Λαρέντζος Βασίλειος Λαρέντζος» (Κάστρο, 31-03-1915)³⁹⁸. [ιταλ. Lorenzo (Λαυρέντιος)³⁹⁹].

Σκαρλάτος: «+Διὰ τῆς παρουσίας ὁμολογίας καὶ | καθολικῆς ἀποδείξεως ὁμο|λογῶ ἐγὼ οὐ Σουτῆρης τοῦ μακαρίτη | παπα-Ιουάννη τὸ πῶς ἐπού-

385. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 357.

386. Χιόνης, «Η ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 200.

387. Χιόνης, «Ανέκδοτα ἐγγράφα των ἐτῶν 1769-1909», 111.

388. Μπαμπινιώτης, Λεξικὸ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, 768.

389. Χιόνης, «Η ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», 203.

390. Χιόνης, «Ανέκδοτα ἐγγράφα των ἐτῶν 1837-1913», 44.

391. Μπαμπινιώτης, Λεξικὸ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, 1172.

392. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῆς Θάσου των ἐτῶν 1731-1855», 94.

393. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

394. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 374.

395. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 375.

396. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 378.

397. Χιόνης, «Ανέκδοτα ἐγγράφα τῆς Θάσου αναφερόμενα στο ἔθιμο του «παλληκαράτικου» καὶ «κοριτσιάτικου»», 142.

398. Αστεριάδης, «Ο πρῶτος ἐκλογικὸς κατάλογος τῆς Ὑποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 308.

399. Τριανταφυλλίδης, Τὰ οικογενειακὰ μας ονόματα, 15.

5. Αραβοτουρκικά:

Γιαξής: «Δ. Χ' γιαξή μαρτυρῶ» (21-06-1873)⁴¹¹, «Προσκληθέντος τοῦ Σταυροπούλου ἐπαρουσιάσθησαν μετὰ τοῦ μεγαλυτέρου ἀδελφοῦ / του Γιαξῆ Χ' Σταμάτη [...] ὑπῆρχον καλλιεργημέ/να χωράφια τοῦ Χ' / Ιωάννου καὶ ἔλαβον 5-6 στρέμματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκεν καὶ εἰς / τὸν Χ' Σταμάτην, πατέρα τοῦ Γιαξῆ καὶ Σταυροπούλου, ἐν μερίδιον, ἦτοι 5-6 στρέμματα. Διότι ὁμως ὁ Σταυρόπουλος καὶ Γιαξῆς [...] ὑποσημειούμεθα ἀμφοτέρω / (αὐθημερὸν) / Γιαξῆς Χ' Σταματίου καὶ λοιποὶ ἀδελφοὶ» (18-02-1874)⁴¹², «Δ. Χ' γιαξή μαρτυρῶ» (23-12-1875)⁴¹³, «Γεώργιον Δ. Γιαξῆ» (20-07-1898)⁴¹⁴. Λέγεται καὶ Δημητρούδης⁴¹⁵.

Το ὄνομα Γιαξής προέρχεται ἀπὸ το ἐπαγγελματικὸ ὄνομα γιαξή. Στὰ τουρκικὰ ἡ λέξι yağci σημαίνει λαδάς, βουτυράς καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν τουρκικὴ λ. yağ (= λάδι)+κατάληξι -ci. Ἐπομένως, ὁ γενάρχης, τῆς οικογένειας ἀσκούσε το ἐπάγγελμα τοῦ γιαξή, τοῦ λαδά.

Σήμερα το ὄνομα Γιαξής στὴ Θάσο ἀπαντᾶται καὶ ὡς ΒΑ (Θάσος, Θεολόγος, Ποτός) καὶ ὡς ΕΠ (Θεολόγος). [< τουρκ. yağci (= λαδάς, βουτυράς) < yağ (= λάδι)+κατάληξι -ci. ΕΠΑΓΓΕΛΜ.

Γιολντάσης: «Γιολντάσης Ιωάννης Βασίλειος» (Ἄγ. Γεώργιος, 31-05-1915)⁴¹⁶. [τουρκ. yoldas (= συνοδοιπóρος)].

Καβάζης > Καβάξης (Παναγία). «Ιωάννης Καβάζης» (27-12-1913)⁴¹⁷, «Καβάσης Ιωάννης Γεώργιος» (Μεγ. Καζαβίτι, 31-05-1915)⁴¹⁸. [< τουρκ. kavas (= τοξότης, φύλακας, κλητήρας πρεσβείας)]. ΕΠΑΓΓΕΛΜ.

Καλαφάτης > Καλαφάτης (Θάσος, Καλλιράχη, Λιμενάρια, Σκάλα Μαριών): «Γεώργιος Καλαφάτης» (17-01-1865)⁴¹⁹, «Καλαφάτης Αριστείδης Δούκα» (Κάτω Θεολόγος, 31-03-1915)⁴²⁰, «τ' Καλαφάτ' τα λουκουπίδια»⁴²¹.

411. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

412. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 182-183.

413. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 119.

414. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 207.

415. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, 174.

416. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 281.

417. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 45.

418. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 351.

419. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 364.

420. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 327.

421. Βαρδαβούλιας, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», 501.

Το επώνυμο *Καλαφάτης* προέρχεται από το επαγγελματικό όνομα *καλαφάτης*. Είναι ο ειδικός τεχνίτης στο *καλαφάτισμα* των πλοίων, δηλαδή ο τεχνίτης που γέμιζε τα διάκενα των αρμών των πλοίων με κατάλληλο υλικό και πίσσα, ώστε αυτό να στεγανοποιηθεί. Από το *καλαφάτης* προέρχεται και το ρήμα *καλαφατίζω* (και *καλαφάτισμα*), το οποίο, εκτός από την παραπάνω σημασία, στη λαϊκή γλώσσα έχει και τη σημασία της ερωτικής πράξης, π.χ.: «*Την καλαφάτισα για καλά*».

Ως λέξη το όνομα *καλαφάτης* προέρχεται από την αραβική λέξη *qalfat*, η οποία με την ίδια σημασία πέρασε σχεδόν σ' όλους τους θαλασσινούς λαούς της Μεσογείου.

Επομένως, ο γενάρχης της οικογένειας που φέρει το επώνυμο *Καλαφάτης* ασκούσε κάποτε το επάγγελμα του *καλαφάτη*. [μσν. *καλαφάτης* < αραβ. *qal(a)fat*]⁴²².

Κουτλής > Κουτλής (Θάσος, Ποταμιά, Σκάλα Ποταμιάς): «*χωράφιον Δημητρίου Κουτλή*» (21-04-1896)⁴²³. [< τουρκ. *kutlu* (= ευτυχισμένος) < *kut* (= ευτυχία)].

Μαγκαφάς > Μαγκαφάς (Σωτήρας). [< *μαγκαφάς* (= αυτός που έχει μεγάλο κεφάλι, ο κεφάλας, ο δύσνους, ο ηλίθιος, ο βλάκας, ο ανίκανος, ο ουτιδανός)⁴²⁴ < τουρκ. *mankafa* (= χοντροκέφαλος)⁴²⁵].

Μαγκαφίνης (Πρίνος). [βλ. *Μαγκαφάς*].

Πιρπιρής: «*τοῦ Κωνσταντίνου Πιρπιρῆ*» (02-03-1864)⁴²⁶, «*Περπερῆς Σωτήριος Κωνσταντίνος*» (Παναγία, 31-05-1915)⁴²⁷. [< τουρκ. *pirpiri* (= λεππουργός, καλλιτέχνης)].

Ραζής > Ραζής (Παναγία): «*Ραζής Γεώργιος Ραζής*» (Παναγία, 31-05-1915)⁴²⁸. [αραβοτουρκ. *razi* (= ευχαριστημένος, ικανοποιημένος)].

Ρεϊζης > Ρεϊζης (Θεολόγος, Ποτός): «*γύργι ρεϊζις μάριτιρας*» (26-

422. *Kahane*, *The lingua Franca in the Levant*, 513 (775), *Κριαράς*, *Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας*, τ. Ζ', 264, *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, 643, *Κριαράς*, *Λεξικό της Σύγχρονης Νεοελληνικής Γλώσσας*, 640, *Μπαμπινιώτης*, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, 819, *Cortelazzo-Zolli*, *Dizionario*, τ. 1, 184, *Tursko-Bálgarski Rečnik*, 282, *Rečnik na čuždite dumi v Bálgarskija ezik*, 361.

423. *Χιόνης*, «*Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»*», 146.

424. *Κουκουλές*, *Βυζαντινών βίος και πολιτισμός*, τ. 6, 461.

425. *Tuğlaci*, *Grand Dictionnaire Turc*, 469.

426. *Γριτσόπουλος*, «*Το Αρχαίο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς*», 361.

427. *Αστεριάδης*, «*Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)*», 273.

428. *Αστεριάδης*, «*Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)*», 274.

10-1790)⁴²⁹, «*κουςτατί ρεϋζίς μάριτρας*» (26-10-1790)⁴³⁰. [*< αραβ. reis (= πρόεδρος, αρχηγός)*].

Τα ΕΠ, τα οποία έχουν την προέλευσή τους από μη ελληνικό γλωσσικό πολιτισμό, σχεδόν όλα προσαρμόζονται στους γλωσσικούς κανόνες της Νεοελληνικής Γλώσσας. Και είναι σύνηθες το φαινόμενο στα ΕΠ των Θασίων να έχουμε μικτούς γλωσσικούς πολιτισμούς, όπως:

Καρκαλέμης (Θάσος, Θεολόγος, Κόινυρα, Λιμενάρια, Πευκάρι): «*εις τον κύριον Γεώργιον / 'Αναγνώστου Καρκαλέμη*» (02-11-1880)⁴³¹. [*< καρκαλαίμης < τουρκ. karga (= karga, κοράκι)+λαιμός*]. Τουρκικός+Ελληνικός.

Λορέ(ν)τζος (Θάσος, Λιμενάρια, Πρίνος): «*ωμολογό εγό παπαργιγόρης του ποτέ λορέντζου*» (26-09-1784)⁴³², «*εις τοῦ Λουρέτζου τὸν κῆπον*» (11-01-1856)⁴³³, «*λορέντζιος Δημητρίου μαρτης*» (08-05-1867)⁴³⁴, «*τὸν κῆπον ἐπάνωθεν ἀπὸ τοῦ Λουρέντζου*» (10-11-1867)⁴³⁵, «*ἡ 'Ελένη Λουρέντσου*» (06-07-1880)⁴³⁶, «*ἡ 'Ελένη λουρέντσου*» (06-07-1880)⁴³⁷. [*ιταλ. λέξη Loremzo (Λαυρέντιος)*⁴³⁸]. Ιταλικός+Ελληνικός.

Ναούμ (Ποταμιά): «*Κ. Ναούμης*» (27-12-1913)⁴³⁹. [BA Ναούμ < εβρ. Nahūm (= παρηγορητής)⁴⁴⁰]. Εβραϊκός+Ελληνικός.

Πέσος: «*εις τὸν ἐπιζόντα Γιοβάνη Πέσου [...]* ὁ ἄνω ρηθεις Γιοβάνης Πέσου» (16-08-1881)⁴⁴¹. Σλαβικός+Ελληνικός.

Ρεϊζης (Θεολόγος, Ποτός): «*γιόργι ρεϊζις μάριτρας*» (26-10-1790)⁴⁴²,

429. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

430. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

431. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.

432. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 94.

433. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

434. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 374.

435. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 375.

436. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 378.

437. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»», 142.

438. Τριανταφυλλίδης, Τα οικογενειακά μας ονόματα, 15.

439. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

440. Μπαμπινιώτης, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, 1172.

441. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»», 148.

442. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

«κουστατί ρεϋζις μάρτιρας» (26-10-1790)⁴⁴³. [αραβ. reis (= πρόεδρος, αρχηγός)]. Αραβοτουρκικός+Ελληνικός.

Ε'. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΣΤΑ ΘΑΣΙΑΚΑ ΕΠ

Οι καταλήξεις των διαφόρων ονομάτων, τα οποία εξελίσσονται στα ΕΠ των Θασίων, είναι ποικίλες και ακολουθούν τη γλωσσική ιστορία των νεοελληνικών ιδιωμάτων.

Με το πέρασμα του χρόνου, οι καταλήξεις αυτές προσαρμόζονται προς τα νέα γλωσσικά δεδομένα. Ενδεικτικώς σημειώνουμε ότι σε έγγραφο με ημερομηνία 25 Οκτωβρίου 1865 αναφέρεται πρόσωπο με όνομα, το οποίο παρουσιάζεται με δύο διαφορετικές καταλήξεις: «ἐν χειρὸς τοῦ Κυρίου Ἐυγοσι Α. Κασρινου [...] Ευγοσις Ν. Κασρινόπουλος» (25-10-1865)⁴⁴⁴.

Μερικές από τις καταλήξεις των Θασίων, οι οποίες διαμορφώνονται στα εξελισσόμενα ΕΠ, είναι οι παρακάτω:

-**άρης**: «*Δημήτριος Δημητρίου Προβατάρη [...] δημητριος προβατάρη εἰποφένομη*» (22-08-1888)⁴⁴⁵.

-**ας** [**Θωμάς** (Λιμενάρια, Ποταμιά)]: «*Κυπαρίσις θωμᾶ βαιβεῶ*» (25-05-1849)⁴⁴⁶.

-**έλης** [**Γιαννέλης** (Θεολόγος, Πρίνος), **Δημητρέλης** (Αστρίδα, Θεολόγος, Κοίνυρα, Λιμενάρια), **Κορδέλ(λ)ης** (Θάσος, Λιμενάρια, Μαριές, Ποτός, Σκάλα Μαριών)]: «*Γεώργιος Π. Κορδέλης ὑπόσχομαι*» (29-08-1902)⁴⁴⁷, «*Γεώργιον Π. Κορδέλην*» (08-04-1903)⁴⁴⁸, «*Δημήτρις Ἰ. Γιανέλης*» (27-12-1913)⁴⁴⁹.

-**ης** [**Καραπαναγιώτης** (Θάσος), **Κυπαρίσσης** (Λιμενάρια) κ.ά.]: «*μέ τὸν κῆρ Θεόδωρον τοῦ Καραπαναγιώτη*» (12-10-1833)⁴⁵⁰, «*παπασταματις βηβ(αι)ω | ἀναγνώστης ἀναστασίον βεβεῶ | Κυπαρίσις θωμᾶ βαιβεῶ*» (25-05-1849)⁴⁵¹, «*Κυπαρίσις γιοργίου γράφου*» (29-08-1849)⁴⁵².

443. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 96.

444. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 368, 369.

445. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 380.

446. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 111.

447. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 130.

448. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 131.

449. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

450. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 110.

451. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 111.

452. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 112.

-ιάδης [**Δημητριάδης** (Άγ. Γεώργιος, Θάσος, Λιμενάρια, Παναγία)]: «Ο προεστώς Κ. Δημητριάδης μαρτυρωῶ» (02-11-1880)⁴⁵³, «Βασιλάκης Δημητριάδης ἐκ Κακηράχης» (01-09-1876)⁴⁵⁴, «Κ. Δημητριάδης» (12-07-1881)⁴⁵⁵.

-ίδης [**Βαλσαμίδης** (Καλλιράχη, Πρίνος, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Μαριών), **Ευαγγελίδης** (Θάσος, Παναγία, Πρίνος), **Θωμαΐδης** (Θάσος, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Μαριών), **Ιωαννίδης** (Θάσος, Λιμενάρια, Ποτός, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Ραχωνίου), **Οικονομίδης** (Θάσος, Καλλιράχη, Λιμενάρια, Ποταμιά, Ποτός, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Μαριών), **Σγουρίδης** (Λιμενάρια) κ.ά.]: «Δ. θωμαΐδη μάρτυς» (21-06-1873)⁴⁵⁶, «Δ. Θωμαΐδης» (12-07-1881)⁴⁵⁷, «Φ. Βαρσαμίδης» (12-07-1881)⁴⁵⁸, «Κ. Μ. Θωμαΐδης» (28-08-1885)⁴⁵⁹, «τοῦ Δημητρίου Θωμαΐδου» (01-04-1886)⁴⁶⁰, «ὁ Δημήτριος Οἰκονομίδης» (01-04-1886)⁴⁶¹, «διὰ χειρὸς Γ. Α. Ἐθωνίδου» (01-05-1894)⁴⁶², «Ν. Ἰωαννίδης» (24-04-1896)⁴⁶³, «Δ. Ευαγγελίδης» (03-09-1898)⁴⁶⁴, «Δ. Θωμαΐδης Μαρτυρωῶ» (10-11-1900)⁴⁶⁵, «Ἀναγνώστης Βαρσαμίδης» (15-11-1903)⁴⁶⁶, «Νικόλαος Ἰωαννίδης» (15-11-1903)⁴⁶⁷, «Κων. Γ. Σγουρίδης» (01-05-1909)⁴⁶⁸, «Θωμᾶ Θωμαΐδου» (02-12-1915)⁴⁶⁹.

-ίου [**Ζαφειρίου** (Σκάλα Σωτήρα, Σωτήρας), **Σταματίου** (Θάσος, Λιμενάρια, Ποτός, Σκάλα Σωτήρα) κ.ά.]: «Σ. Χ' Σταματίου» (12-07-1881)⁴⁷⁰.

-ογλου(ς) [**Ζαφάρογλου** (Άγ. Γεώργιος, Θάσος, Σκάλα Ραχωνίου), **Σκούρογλου** (Θάσος) κ.ά.]: «αδάμης γηανώγλους μάρτηρας» (27-04-

453. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 121.
 454. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 185.
 455. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.
 456. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.
 457. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.
 458. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.
 459. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 193.
 460. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 194.
 461. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 194.
 462. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 203.
 463. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 125.
 464. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 125.
 465. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 128.
 466. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 132.
 467. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 132.
 468. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.
 469. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 211.
 470. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

1762)⁴⁷¹, «Μερσίνογλον Βασίλειος Παναγιώτης» (Λιμενάρια, 31-03-1915)⁴⁷², «παναγιώτι βαγιόγλους» χ. χ.)⁴⁷³, «μαθιώ βαγιόγλου» (χ. χ.)⁴⁷⁴.

-όπουλος:

Αργυρόπουλος (Λιμενάρια, Ραχώνι, Σκάλα Ραχωνίου): «αργιρόπλους μάρτιρας» (05-12-1787)⁴⁷⁵, «ημείς τα πιδιά του διμίτρι του αργιρόπλο» (21-01-1793)⁴⁷⁶, «έλαβα εις νόμιμον σύζυγόν μου τήν 'Ανούδα θυγάτηρ σκαρλάτη 'Αργυροπούλου» (15-11-1878)⁴⁷⁷, «Κρομμύδας 'Αργυροπούλου» (27-12-1913)⁴⁷⁸, «Αρ. Α. Χ. 'Αργυρόπ(ουλος)» (Θεολόγος, 13-01-1876)⁴⁷⁹.

Καραγιαννόπουλος (Μαριές, Πρίνος): «Δ. Καραγιαννόπουλος» (12-07-1881)⁴⁸⁰, «Ιωάν. Καραγιαννόπουλος» (12-07-1881)⁴⁸¹.

Σταυρόπουλος (Θάσος, Καλλιράχη, Ποτός, Πρίνος): «Αύγουστής σταυροπούλου» (18-03-1876)⁴⁸², «τόν θεϊον μου Βασίλην και Κωνσταντή Σταυροπούλου Χ'' Σταμάτη» (11-08-1877)⁴⁸³, «Γεώργιος Σταυρόπουλος» (12-07-1881)⁴⁸⁴, «Σταυρόπουλος 'Ιωάννου» (01-05-1909)⁴⁸⁵, «Σταῦρος Δ. Σταυροπούλου» (27-12-1913)⁴⁸⁶.

-ος [Κυπαρίσος (Λιμενάρια)]: «Κυπαρίσιος θωμᾶ βαιβεῶ» (29-08-1849)⁴⁸⁷.

471. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 90.

472. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 302.

473. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 102.

474. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 102.

475. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 95.

476. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 97.

477. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλλημαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»», 144.

478. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

479. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 493.

480. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

481. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

482. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 494.

483. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 120.

484. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 187.

485. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 133.

486. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1837-1913», 44.

487. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα των ετών 1769-1909», 112.

-ούδης:

Αναγνωστούδης (Άγιος Γεώργιος, Θάσος, Λιμενάρια, Ραχώνι, Σκάλα Ραχωνίου): «*Ι. Αναγνωστούδη*» (12-07-1881)⁴⁸⁸.

Δημητρούδης (Καλλιράχη, Σκάλα Καλλιράχης).

Θεοδωρούδης (Σκάλα Μαριών): «*Τὸ γενικὸν Συμβούλιον Θάσου ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνα χειρᾶς τῆς Λασκαροῦ/δας Δημητρούδη να λάβη ἀπὸ τὰ ὄρφανὰ τοῦ Παναγιώτου Θεοδω/ρούδη γρ. 6860*» (05-06-1884)⁴⁸⁹.

Κωστούδης (Πρίνος): «*ἓνα παλαιόσπιτο / μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τοῦ παπα-Βαρσαμᾶ καὶ τῆς Μαρίας Κουστ/τούδη*» (10-11-1900)⁴⁹⁰.

Παρασχούδης (Αστρίδα): «*Ἡ Μαρία Κ. Παρασχούδη*» (05-08-1903)⁴⁹¹.

-ούλης:

Κρασούλης (Καλλιράχη, Πρίνος, Σκάλα Καλλιράχης): «*Ἀφήνω εἰς τὴν/Σωτήρω σύζυγον τοῦ Παναγιώτου Ἀναστασίου Κρασοῦλη διὰ τὰς περιποιήσεις τῆς ἀσθενείας μου τὰ ἐξῆς κτή/ματα*» (10-11-1900)⁴⁹², «*Ἀφήνω εἰς τὸν /ἐξάδελφό μου Παναγιώτην Ἀναστασίου Κρασοῦλη 15 / ρίζες ἐλαιόδενδρα*» (10-11-1900)⁴⁹³, «*Ἀφήνω εἰς τὴν Γεωργίτσια τοῦ Παναγιώτου Ἀναστασίου Κρασοῦλη 1 ἓνα φουστάνι*» (10-11-1900)⁴⁹⁴.

Σκαντζούλης (Αλυκή): «*Σμαράγδου συζιγος εὐστρατί/ου Σκαντζούλη*» (27-09-1911)⁴⁹⁵.

ΣΤ'. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΘΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠ

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνουμε ενδεικτικῶς τὴν ετυμολογία στις ποικίλες γλωσσικὲς μορφές τους τριῶν μόνον ἀπὸ τα ΕΠ των Θασίων, τα οποία ἔχουν βυζαντινὴ προέλευση⁴⁹⁶:

Βρανάς: «*Βρανάς Παναγιώτης Δημήτριος*» (Σωτήρας, 31-03-1915)⁴⁹⁷,

488. Χιόνης, «*Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία*», 187.

489. Χιόνης, «*Ἡ συμβολή τῆς Εκκλησίας*», 496.

490. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ετών 1769-1909*», 127.

491. Χιόνης, «*Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στη Θάσο κατὰ τὴν Τουρκοκρατία*», 209.

492. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ετών 1769-1909*», 127.

493. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ετών 1769-1909*», 127.

494. Χιόνης, «*Ἀνέκδοτα ἐγγράφα των ετών 1769-1909*», 127.

495. Χιόνης, «*Ἡ συμβολή τῆς Εκκλησίας*», 498.

496. Για τα ἄλλα θα δώσουμε στὴν ολοκληρωμένη μελέτη για τα ΕΠ των Θασίων.

497. Αστεριάδης, «*Ὁ πρῶτος ἐκλογικὸς κατάλογος τῆς Ὑποδιοικήσεως Θάσου (1915)*», 345.

Βράνος (Καλύβια Λιμεναρίων, Λιμενάρια). [για την ετυμολογία βλ. Βρανάς]⁵⁰⁸.

Λάσκαρης: «λάσκαροι τζαγκάρη» (29-06-1731)⁵⁰⁹, «γερωλάσκαρης μάορτης» (10-03-1758)⁵¹⁰, «επούλησα τα δέντρα από έχο αγορασμένα από τιν δέσπινα του λάσκαρη» (26-09-1784)⁵¹¹, «γιανις λασκαρι μαρτις» (13-07-1848)⁵¹², «γιάνις λασκαρι μαρτις» (13-07-1848)⁵¹³, «Ο κύριος Ι. Λάσκαρης» (20-08-1851)⁵¹⁴, «δούκας λασκαρι μαρτιρας» (18-06-1865)⁵¹⁵.

Είναι βυζαντινό όνομα και η αρχή της βυζαντινής οικογένειας Λάσκαρη έλκει, πιθανώς, την καταγωγή της από την Καππαδοκία.

Η λέξη δάσκαλος στα καππαδοκικά έχει τις εξής μορφές: δάσκαλης, δάσκαλης, γιάσκαλης, ράσκαλης, ράσκαρης, λάσκαρης⁵¹⁶.

Επομένως, το επώνυμο Λάσκαρης προέρχεται από το επαγγελματικό λάσκαρης. Και ο γενάρχης της οικογένειας Λάσκαρης ασκούσε κατ' αρχάς το επάγγελμα του δασκάλου.

Το όνομα Λάσκαρης αναφέρεται στα χωριά της Θάσου και ως ΒΑ και ως ΕΠ, όπως διαπιστώνεται στον εκλογικό κατάλογο της Υποδιοικήσεως Θάσου του έτους 1915⁵¹⁷.

Σήμερα το βυζαντινό⁵¹⁸ όνομα Λάσκαρης απαντάται στη Θάσο ως ΕΠ (Θάσος, Ποταμιά, Σκάλα Ποταμιάς).

Από το ΒΑ Λάσκαρης προέρχεται το γυναικείο ΒΑ Λασκαρίνα, το οποίο απαντάται σε πολλά μέρη της Θάσου (Αλυκή, Θάσος, Θεολόγος, Καλλιράχη,

508. Βλ. και την ετυμολογία του ομόηχου βουλγαρικού ΒΑ Vráno [ΒΑ Vráno < γυναικείο ΒΑ Vrána < vran, -a, -o (=μαύρος, μαυρομάλλης), vrána (=κουρούνα), (Ilčen, Rečnik na ličnite i familni imena y Bǎlgarite, 116, Zaimov, Bǎlgarski imennik, 56)].

509. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 87.

510. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 90.

511. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», 94.

512. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 351.

513. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 353.

514. Χιόνης, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», 179.

515. Γριτσόπουλος, «Το Αρχείο Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 367.

516. ΙΑΝΕ, τεύχ. 2, 398-400, Κουκουλές, Βυζαντινών βίος και πολιτισμός, τ. 6, 460-461.

517. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 244-357, *passim*.

518. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, 13.

Καλύβες, Καλύβια Λιμεναρίων, Κοίνυρα, Μεγάλος Πρίνος, Λιμενάρια, Παναγία, Πευκάρι, Ποταμιά, Ποτός, Πρίνος, Σκάλα Καλλιράχης, Σκάλα Ραχωνίου): «*ἐγὼ εἰ χατζη λασκαρίνα εἰπόσχομε εἰς τὰ ἄνωθεν ἤδου καὶ τὸ δάκτυλόν μου*» (11-01-1856)⁵¹⁹. Επίσης απαντάται και με τη μορφή Λασκαρούδα (Αστρίδα, Θεολόγος, Καλύβες, Ποτός, Πρίνος): «*Τὸ γενικὸν Συμβούλιον Θάσου ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνα χειρας τῆς Λασκαρούδας Δημητρούδη να λάβη ἀπὸ τὰ ὄρφανὰ τοῦ Παναγιώτου Θεοδώρου γρ. 6860*» (05-06-1884)⁵²⁰. [ΒΑ Λάσκαρης < λάσκαρης < ράσκαλης < δάσκαλης < βυζαντ. δάσκαλος < αρχ. διδάσκαλος]⁵²¹.

Λασκαρίδης: «*Ιωάννης λασκαρίδης ἔγραψα*» (06-07-1880)⁵²², «*Ἰωάννης Λασκαρίδης ἔγραψεν*» (06-07-1880)⁵²³, «*Ἰ. Λασκαρίδης γράφας μαρτυρεῖ*» (27-06-1881)⁵²⁴, «*Λασκαρίδης Κωνσταντίνος Ιωάννης*» (Κάστρο, 31-03-1915)⁵²⁵.

Το ὄνομα Λασκαρίδης αναφέρεται ως ΕΠ στον εκλογικό κατάλογο της Υποδιοικήσεως Θάσου του ἔτους 1915 στα χωριά της Θάσου⁵²⁶.

Σήμερα στη Θάσο απαντάται ως ΕΠ σε πολλά μέρη: Καλύβια Λιμεναρίων, Κοίνυρα, Λιμενάρια, Παναγία, Ποταμιά, Ποτός, Σκάλα Ποταμιάς. [Λασκαρίδης < Λάσκαρης+ίδης, βλ. για την ετυμολογία Λάσκαρης].

Λόβολος: «*Λόβολος Ιωάννης Γεώργιος*» (Κάστρο, 31-03-1915)⁵²⁷, «*Λόβολος Κωνσταντίνος Γεώργιος*» (Κάστρο, 31-03-1915)⁵²⁸.

Προέρχεται από το βυζαντινό ὄνομα Ολόβολος⁵²⁹.

519. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 355.

520. Χιόνης, «Η συμβολή της Εκκλησίας», 496.

521. Κουκουλές, Βυζαντινὸν βίος και πολιτισμὸς, τ. 6, 460-461, ΙΑΝΕ, τ. 5, τεύχ. 2, 399.

522. Γριτσόπουλος, «Το Αρχεῖον Μαρίας Λασκαρίδου Ποταμιάς», 378.

523. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο ἔθιμο του «παλλημαριάτικου» και «κοριτσιάτικου», 142.

524. Χιόνης, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο ἔθιμο του «παλλημαριάτικου» και «κοριτσιάτικου», 143.

525. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 308.

526. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 244-357, passim.

527. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 308.

528. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 308.

529. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, 14, Συμειώδης, Εισαγωγή στην ελληνική ονοματολογία, 84.

Σήμερα το όνομα με τη μορφή Λόβουλος απαντάται ως ΕΠ στα Λιμενάρια. [Λόβουλος < Λόβολος < βυζαντ. Ολόβολος].

Λοβουλίνης: «Λοβουλίνης Ιωάννης Θεόδωρος» (Καλλιράχη, 31-03-1915)⁵³⁰. [Λοβουλίνης < ΒΑ Λοβουλίνα, γεν. Λοβουλίνης < Λόβουλος+κατάλ. -ίνα < βυζαντ. Ολόβολος].

Λοβουλούδης:

Σήμερα απαντάται ως ΕΠ στην Παναγία. [Λοβουλούδης < Λόβουλος+κατάλ. -ούδης < Λόβολος < βυζαντ. Ολόβολος].

Λουβουλίνας: «Λοβουλίνας Αναστάσιος Θεόδωρος» (Καλλιράχη, 31-03-1915)⁵³¹. Προέρχεται από το γυναικείο όνομα Λουβουλίνα. Σήμερα το όνομα Λουβουλίνας απαντάται ως ΕΠ στην Καλλιράχη και στη Σκάλα Καλλιράχης.

Το γυναικείο ΒΑ με τη μορφή Λουβουλίνα απαντάται στην Καλλιράχη και στη Σκάλα Ποταμιάς, ενώ με τη μορφή Λοβουλίνα απαντάται στη Θάσο. [Λουβουλίνας < Λουβουλίνα < Λόβουλος<κατάλ. -ίνα < βυζαντ. Ολόβολος].

Λουβουλούδης:

Σήμερα απαντάται ως ΕΠ στην Παναγία. [Λουβουλούδης < Λόβουλος+κατάλ. -ούδης < Λόβολος < βυζαντ. Ολόβολος].

Ζ'. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες μαρτυρίες, τα οποιασδήποτε προελεύσεως ΕΠ των Θασίων παίρνουν την οριστική γλωσσική τους μορφή με τη σημερινή νομική σημασία και σχέση του όρου μετά την απελευθέρωση της Θάσου από τον τουρκικό ζυγό (18-10-1912)⁵³² και μετά την ένταξή της στα όρια του Ελληνικού Κράτους.

Τη σταδιακή διαμόρφωση των θασιακών ΕΠ, η οποία παρατηρείται εξελικτικώς στα δημοσιευθέντα έγγραφα, βεβαιώνει και οριστικοποιεί πλέον «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου»⁵³³ του έτους

530. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 338.

531. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 338.

532. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, 173, Χιόνης, «Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 και η εγκατάσταση των πρώτων Αρχών», 17-37, Βαρδαβούλιας, Η απελευθέρωση της Θάσου.

533. Αστεριάδης, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», 244-357.

1915, ο οποίος είχε συνταχθεί τότε για τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές. Και πολλά από τα θασιακά αυτά ΕΠ, των οποίων οι αρχές μαρτυρούνται σ' αυτά τα έγγραφα και στον παραπάνω εκλογικό κατάλογο, διατηρούνται ανελλιπώς μέχρι και σήμερα⁵³⁴.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

- Cortelazzo - Zolli*, Dizionario: *Cortelazzo M. - Zolli P.*, Dizionario etimologico della lingua italiana, Bologna 1998-1999, τ. 1-6.
- Ilčev*, Rečnik na ličnite i familni imena y Bâlgarite: *Ilčev Stefan*, Rečnik na ličnite i familni imena y Bâlgarite, Sofia 1969 (στα βουλγαρικά).
- Kahane*, The Lingua Franca in the Levant: *Kahane H.-R.*, The Lingua Franca in the Levant. Turkish Nautical terms of Italian and Greek Origin, Urbana 1958.
- Moritz*, Die Zunamen: *Moritz H.*, Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten, Landshut (χ. χ.).
- Rečnik na čuždite dumi v Bâlgarkija ezik: Rečnik na čuždite dumi v Bâlgarkija ezik, Sofia 1982.
- Tuğlaci*, Grand Dictionaire Turc: *Tuğlaci P.*, Grand Dictionaire Turc-Français, Istanbul 1984.
- Tursko-Bâlgarski Rečnik, Sofia 1962.
- Zaimov*, Bâlgarski imennik: *Zaimov Jordan*, Bâlgarski imennik, Sofia 1994 (στα βουλγαρικά).
- Αστεριάδης*, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος»: *Αστεριάδης Γ.*, «Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου (1915)», *Θασιακά*, τ. 8, Καβάλα 1995, σ. 244-357.
- Ανγουσιτίδης*, «Ιστορικές παραδόσεις από τις Μαριές»: *Ανγουσιτίδης Γ.*, «Ιστορικές παραδόσεις από τις Μαριές», *Θασιακά*, τ. 6, Καβάλα 1989, σ. 130-134.
- Βακαλόπουλος*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα των χρόνων της Τουρκοκρατίας»: *Βακαλόπουλου Απ.*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα των χρόνων της Τουρκοκρατίας», *Αρχίον Ιδιωτικού Δικαίου*, 13 (1946), σ. 187-213.
- Βακαλόπουλος*, Ιστορία της Θάσου: *Βακαλόπουλου Απ. Ε.*, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, Θεσσαλονίκη 1984 (ΕΜΣ).
- Βαρδαβούλιας*, «Το γλωσσικό ιδίωμα του Θεολόγου»: *Βαρδαβούλιας Γιάννης*, «Το γλωσσικό ιδίωμα του Θεολόγου. Ένα σύντομο γλωσσάρι (Συμπλήρωμα)», *Θασιακά*, τ. 6, Καβάλα 1989, σ. 135-183.
- Βαρδαβούλιας*, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου»: *Βαρδαβούλιας Γιάννης Γ.*, «Τοπωνύμια της περιοχής Θεολόγου Θάσου», *Θασιακά*, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 463-554.
- Βαρδαβούλιας*, Η απελευθέρωση της Θάσου: *Βαρδαβούλια Ι. Γ.*, Η απελευθέρωση της Θάσου και της Καβάλας, Θάσος.

⁵³⁴. Βλ. ενδεικτ. Κατάλογος συνδρομητών τηλεφώνου της Ελλάδος, Β' Εξάμηνο 1998.

- Βογιατζόγλου*, Επώνυμα της Μικρασίας: *Βογιατζόγλου Β. Η.*, Επώνυμα της Μικρασίας, Τουρκικά και Τουρκογενή επώνυμα στην Ελλάδα, Αθήνα 1992, σ. 76.
- Γερακούδης*, Η ιστορία της Θάσου: *Γερακούδης Σ.*, Η ιστορία της Θάσου.
- Γιολδάση*, «Ανέκδοτο έγγραφο της Θάσου αναφερόμενο στο έθιμο του «κοριτσιάτικου»»: *Γιολδάση-Τσιριταβή Σμαρώ*, «Ανέκδοτο έγγραφο της Θάσου αναφερόμενο στο έθιμο του «κοριτσιάτικου»», *Θασιακά*, τ. 1, Καβάλα 1984, σ. 37-39.
- Γκίνης*, Λεξικό Αλβανο-Ελληνικό: *Γκίνης Ν. Χ.*, Λεξικό Αλβανο-Ελληνικό, Τίρανα 1971.
- Γριτσόπουλος*, «Το Αρχαίο Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς»: *Γριτσόπουλος Τ. Αθ.*, «Το Αρχαίο Μαρίας Σταματίου Λασκαρίδου Ποταμιάς», *Θασιακά*, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 341-386.
- Δημητριάδης*, Λεξικόν Ελληνο-Τουρκικόν: *Δημητριάδου Μεν.*, Λεξικόν Ελληνο-Τουρκικόν Τουρκο-Ελληνικόν, Αθήνα 1984.
- Θεοχαρίδης*, «Καλαμαρία»: *Θεοχαρίδης Γ. Ι.*, «Καλαμαρία», *Μακεδονικά*, 1977, τ. 17, σ. 259-297.
- ΙΑΝΕ: Ιστορικόν Λεξικόν της Νέας Ελληνικής, Εν Αθήναις 1953-1989, τ. 1-5.
- Καπλανέρης*, «Ανέκδοτα έγγραφα για την εκκλησία της Θάσου κατά τον 14ο και 15ο αι.»: *Καπλανέρη Σ. Ν.*, «Ανέκδοτα έγγραφα για την εκκλησία της Θάσου κατά τον 14ο και 15ο αι.», *Θασιακά*, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 293-314.
- Κιουρτσή*, «Θάσος και αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς»: *Κιουρτσή-Μιχαλοπούλου Αγγελική Χ.*, «Θάσος και αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς», *Θασιακά*, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 231-254.
- Κουκουλές*, Βυζαντινών βίος και πολιτισμός: *Κουκουλέ Φ.*, Βυζαντινών βίος και πολιτισμός, εν Αθήναις 1955, τ. 6, σ. 452-504.
- Κριαράς*, Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμματείας: *Κριαρά Εμμ.*, Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμματείας 1100-1669, Θεσσαλονίκη 1980, τ. Ζ'.
- Κριαράς*, Λεξικό της Σύγχρονης Νεοελληνικής Γλώσσας: *Κριαρά Εμμ.*, Λεξικό της Σύγχρονης Νεοελληνικής Γλώσσας, Αθήνα 1995.
- Λαζαρίδης*, Η Θάσος: *Λαζαρίδη Δ.*, Η Θάσος, Θεσσαλονίκη 1958.
- Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], Θεσσαλονίκη 1998.
- Μανάφης*, «Θασιακά λεξικογραφικά»: *Μανάφης Κ.*, «Θασιακά λεξικογραφικά», *Θασιακά*, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 397-425.
- Μανάφης*, «Χωρία, κάτοικοι, μαθηταί και διδάσκαλοι της νήσου»: *Μανάφης Κ.*, «Χωρία κάτοικοι, μαθηταί και διδάσκαλοι της νήσου», *Θασιακά*, τ. 6, Καβάλα 1989, σ. 86-92.
- Μπακιριτζής*, «Τρεις επιγραφές στο Κάστρο της Θάσου»: *Μπακιριτζής Χαρ.*, «Τρεις επιγραφές στο Κάστρο της Θάσου», *Θασιακά*, τ. 1, Καβάλα 1984, σ. 7-20.
- Μπαμπινιώτης*, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας: *Μπαμπινιώτη Γ.*, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα 1998.
- Μπούτουρας*, Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα: *Μπούτουρα Αθ.*, Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα ιστορικά και γλωσσικά ερμηνευόμενα, Αθήνα 1912.
- Ορφανίδης*, «Στησίμβροτος ο Θάσιος»: *Ορφανίδης Κ. Θ.*, «Στησίμβροτος ο Θάσιος», *Θασιακά*, τ. 1, Καβάλα 1984, σ. 46-48.
- Παπαευστρατίου*, Ιστορία της νήσου Θάσου: *Παπαευστρατίου Γ.*, Ιστορία της νήσου Θάσου από των αρχαιότατων χρόνων μέχρι των καθ' ημάς, Εν Αλεξανδρεία 1922.

- Σταματάκος*, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας: *Σταματάκου Ιωάν.*, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Αθήναι 1971, τ. 1-3.
- Συμεωνίδης*, Εισαγωγή στην ελληνική ονοματολογία: *Συμεωνίδη Π. Χαρ.*, Εισαγωγή στην ελληνική ονοματολογία, Θεσσαλονίκη 1992.
- Ταχινოსλής*, «Μορφές του Γεώργιος στο νομό Σερρών»: *Ταχινოსλής Ν.*, «Μορφές του Γεώργιος στο νομό Σερρών», Ελληνικά, 1997, τ. 47, τεύχ. 1, σ. 113-122.
- Τομπιάδης*, Ελληνικά επώνυμα τουαρκικής προέλευσης: *Τομπιάδης Α.*, Ελληνικά επώνυμα *Τομπιάδης*, Το γλωσσικό ιδίωμα της Θάσου: *Τομπιάδης Δ.*, Το γλωσσικό ιδίωμα της Θάσου, Θεσσαλονίκη 1967.
- Τριανταφυλλίδης*, Τα οικογενειακά μας ονόματα: *Τριανταφυλλίδης Μαν.*, Τα οικογενειακά μας ονόματα, Προλεγόμενα, Επεξεργασία, Σχόλια: Ε. Σ. Στάθης. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 1995.
- Χιόνης*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», *Χιόνης Κ.*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», Θασιακά, τ. 1, Καβάλα 1984, σ. 84-109.
- Χιόνης*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου»: *Χιόνης Κ.*, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου», Θασιακά, τ. 2, Καβάλα 1985, σ. 136-184.
- Χιόνης*, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»»: *Χιόνης Κ.*, «Ανέκδοτα έγγραφα της Θάσου αναφερόμενα στο έθιμο του «παλληκαριάτικου» και «κοριτσιάτικου»», Μακεδονικά, 1974, τ. 14, σ. 139-149.
- Χιόνης*, «Ανέκδοτα θασιακά έγγραφα των ετών 1769-1909»: *Χιόνης Κ.*, «Ανέκδοτα θασιακά έγγραφα των ετών 1769-1909», Θασιακά, τ. 5, Καβάλα 1988, σ. 102-133.
- Χιόνης*, «Ανέκδοτα θασιακά έγγραφα των ετών 1837-1913»: *Χιόνης Κ.*, «Ανέκδοτα θασιακά έγγραφα των ετών 1837-1913», Θασιακά, τ. 2, Καβάλα 1985, σ. 38-53.
- Χιόνης*, «Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 και η εγκατάσταση των πρώτων Αρχών»: *Χιόνης Κ.*, «Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 και η εγκατάσταση των πρώτων Αρχών», Θασιακά, τ. 2, Καβάλα 1985, σ. 17-37.
- Χιόνης*, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία»: *Χιόνης Κ.*, «Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την Τουρκοκρατία», Θασιακά, τ. 5, Καβάλα 1988, σ. 152-213.
- Χιόνης*, «Η Θάσος και η δράση των Θασίων κατά το Μακεδονικό Αγώνα»: *Χιόνης Κ.*, «Η Θάσος και η δράση των Θασίων κατά το Μακεδονικό Αγώνα», Θασιακά, τ. 1, Καβάλα 1984, σ. 67-83.
- Χιόνης*, «Η παιδεία στη Θάσο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας»: *Χιόνης Κ. Ι.*, «Η παιδεία στη Θάσο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας», Θασιακά, τ. 7, Καβάλα 1992, σ. 427-462.
- Χιόνης*, «Η συμβολή της Εκκλησίας»: *Χιόνης Κ. Ι.*, «Η συμβολή της Εκκλησίας στην κοινωνική περιθάλψη των ορφανών της Θάσου κατά τους τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας. Ο θεσμός των ορφανοπεπιτροπών», Η Καβάλα και η περιοχή της. Α' Τοπικό Συμπόσιο, Πρακτικά, 1980 (ΙΜΧΑ 189), σ. 471-499.
- Χιόνης*, «Μια πειρατική επιδρομή του 1876 στην Καλλιράχη»: *Χιόνης Κ. Ι.*, «Μια πειρατική επιδρομή του 1876 στην Καλλιράχη», Θασιακά, τ. 6, Καβάλα 1989, σ. 184-188.
- Χιόνης*, «Οι γιατροί της Θάσου και της Καβάλας κατά την περίοδο 1860-1930»: *Χιόνης Κ.*, «Οι γιατροί της Θάσου και της Καβάλας κατά την περίοδο 1860-1930», Θασιακά, τ. 5, Καβάλα 1988, σ. 82-92.